

Toimintakertomus 2015

Vahvistettu kevätkokouksessa 19.3.2016

1. Johdanto	2
2. Yhteiskunnallinen vaikuttamistyö	2
Kaikkein perheiden Suomi -hanke	5
Lausunnot	5
Tiedotteet ja kannanotot	5
Edustukset	6
3. Yhteistyöverkostot.....	6
4. Kansainvälinen toiminta	8
5. Koulutustoiminta	8
Koulutushanke	8
Koulutukset 2015.....	9
6. Tutkimustoiminta.....	10
7. Neuvontatoiminta	10
8. Vertais- ja tukitoiminta.....	11
Jäsenet ja muut perheet	11
Miestoiminta	12
Paikallinen toiminta	12
Leiritoiminta.....	18
Parisuhdetoiminta ja Sateenkaariparit-hanke 2014–2016.....	20
Sateenkaariperheiden perhevalmennus	20
Perheaikaa.fi – vertaistoimintaa netissä	21
9. Hallinto ja tukipalvelut	22
Viestintä	22
Toimitilat.....	23
Henkilöstö	23
Talous	24

Liite 1: Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen toimintakertomus

Liite 2: Lista koulutuksista

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka tekee

- Ihmisoikeustyötä
- Perhepolitiikan kehittämistyötä
- Lapsi-, perhe- ja nuorisotyötä
- Sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden kehittämistyötä
- Moninaisuuskasvatustyötä

Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan, Ilgaan (International lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex association), sateenkaariperheiden eurooppalaisen kattojärjestöön Nelfaan, Transgender-Europeen, Parisuhdekeskus Kataja ry:hyn ja Sosteen. Vuoden 2015 lopussa yhdistys liittyi Väestöliiton jäseneksi.

Sateenkaariperheet ry:n toimintavuosi 2015 oli yhdistyksen kahdeksastoista. Yhdistyksen toimintaa järjestettiin eri puolilla Suomea. Yhdistyksen tarkoituksena on sääntöjensä mukaan toimia sateenkaariperheiden lasten, vanhempien ja perhettä suunnittelevien kontaktifoorumina, tukiryhmänä, oikeuksien puolustajana, palveluiden kehittäjänä, tiedontuottajana ja -välittäjänä sekä edunvalvojana.

Vuonna 2015 sateenkaariperheiden määrä yhteiskunnassamme, yhdistyksen jäsenmäärä ja toimintamme kysyntä jatkoivat voimakasta kasvuaan. Vaikeuksia tuotti ydintoiminnan taloudellisten resurssien pysyminen suurin piirtein samalla tasolla jo useamman vuoden peräkkäin. Tämän takia toiminnoista jouduttiin jo karsimaan, koska kasvavat osallistujamäärät vaativat keskittymistä rajattuihin toimintoihin.

Vuoden 2015 aikana uusia hankkeita ei käynnistetty. Koulutus- ja tutkimushankkeet saivat jatkorahoitukset OKM:ltä. Kaikkien perheiden Suomi -hanke ja Sateenkaariparit-hankkeet jatkuvat toistaiseksi vuoden 2016 loppuun saakka. Molempien jatkohankkeita on valmisteltu jo pitkälle.

Vuonna 2015 yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä korostuivat kevään eduskuntavaalit ja hallitusohjelmavaikuttaminen, työryhmätyöskentely monimuotoisten perheiden perhevapaista, avioliittolain liitelakien säätäminen, hedelmöityshoitosyrjinnän vastainen työ sekä kansalaisaloite äitiyslaista. Vaikuttamistyötä leimasi Suomen uuden hallituksen passiivisuus ihmisoikeusasioissa, ja ennen kaikkea hlbt-kysymyksissä.

2. Yhteiskunnallinen vaikuttamistyö

Yhteiskunnallisen vaikuttamistyön pohjana toimii yhdistyksen kevätkokouksen vuonna 2014 vahvistama 'Perhepoliittiset tavoitteet 2014–2019' -tavoiteohjelma. Hallitus vahvisti tämän jälkeen yhdistyksen hallitusohjelmataavoitteet 2015 kevään 2015 eduskuntavaaleja ja uutta hallitusohjelmaa varten. Perhepoliittiset tavoitteet koostuvat 11 tavoitealueesta. Ensimmäistä kertaa tavoitteille asetettiin myös painopisteet seuraavalla vaalikaudella. Toiseksi painopistealueeksi otettiin useamman kuin kahden vanhemman perheet ja toiseksi miehet ja miesten perheellistymismahdollisuudet. Uudeksi tavoitteeksi nostettiin esimerkiksi yhdenvertaisen sijaissyntyislain säätäminen Suomeen.

Hallitusohjelmavaikuttamistyö aloitettiin jo keväällä 2014, mutta sitä jatkettiin vaalien alla keväällä 2015 ja myös vaalien jälkeen. Vaikuttamistyötä tehtiin ennen kaikkea Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen kautta (ks. hankkeen toimintakertomus liitteenä). Verkoston hallitusohjelmataavoitteet näkyivät useissa puoluekokouksissa ja esimerkiksi kaikkien puolueiden lehdissä. Sateenkaariperheiden omia hallitusohjelmataavoitteita vietiin tämän lisäksi päättäjien tietoisuuteen monin eri tavoin, ennen kaikkea henkilökohtaisten kontaktien kautta perhepolitiikan ydintoimijoille. Hallitusohjelman selvitettävä, hallitusohjelmatyöhön vaikutettiin ennen kaikkea Keskustan perhepoliittisten toimijoiden kautta, ja esimerkiksi Keskustan perhepoliittisen linjauksen hyviä puolia korostaneen HS:n mielipidekirjoituksen avulla. Yhdistys järjesti vaalipaneelin Helsingin Kirjasto 10:ssä yhteistyössä Setan ja Amnestyn kanssa.

Loppujen lopuksi hallitusohjelman perhepolitiikan lähtökohdaksi kirjattiin perheiden moninaisuus, jota voidaan hyvin pitää yhdistyksen ja koko Monimuotoiset perheet -verkoston vaikuttamistyön tuloksena (ks liite). Lisäksi hallitusohjelmaan kirjattiin lapsen huolto- ja tapaamislain kokonaisuudistus, mikä oli yksi yhdistyksen ja verkoston päätavoitteista. Tämän kirjauksen varmistamiseksi oli jo vuonna 2014 kerätty laaja verkosto alan toimijoita, laadittu yhdessä asiakirja lain uudistustarpeista, tiedotettu lain uudistamistarpeesta koko verkoston voimin ja järjestetty asiaa koskeva koko päivän seminaari. Yhdistyksen tavoitteena on se, että laki tulevaisuudessa mahdollistaisi lapselle tapaamisoikeuden vahvistamisen myös muuhun kuin juridiseen vanhempaan, silloin kun se on lapsen edun mukaista. Hallituskauden aluksi yhdistys tapasi uuden sosiaali- ja terveysministerin erityisavustajat monimuotoisten perheiden perhevapaiden osalta, oikeusministerin erityisavustajan ja johtavan virkamiehen seksuaali- ja sukupuolivähemmistösymysten osalta yleisesti sekä peruspalveluministerin translain uudistamisen osalta.

Vuoden 2015 aikana oikeusministeriö valmisteli uuden **avioliittolain välttämättä edellyttämät muutokset muuhun lainsäädäntöön**. Eduskunta oli, hyväksyessään tasa-arvoisen avoliittolain marraskuussa 2014, edellyttänyt, että uusi hallitus valmistelee nämä välttämättömät muutokset. Koska hallitusohjelmalla eikä varsinkaan uusi oikeusministeri ollut suosiollinen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksille, muutosesitykset sisälsivät vain minimivaatimukset. Yhdistys oli aktiivisesti mukana asiantuntijana ja lausujana, useissa eri vaiheissa sekä virkamies- että eduskuntakäsittelyn aikana. Yhdistys kykeni vaikuttamaan lakien sisältöön ennen kaikkea teknisluonteisten asioiden osalta. Sen sijaan moni oikeasti merkittävä asia jäi poliittisen tilanteen takia lopulta esitysten ulkopuolelle. Erityisesti äitiyslain esittämättä jättäminen tulee johtamaan hyvin selkeään ja suoraan syrjintään eri ja samaa sukupuolta olevien avioparien välille kun laki tulee voimaan 1.3.2017. Oikeusministeriön esitys ei sisältänyt esityksiä STM:n hallinnon alaa koskevista muutoksista, joiden valmistelu oli vielä loppuvuodesta 2015 aivan alkutekijöissään.

Esitys **äitiyslaiksi** oli valmisteltu syksyllä 2014 oikeusministeriössä erittäin nopealla aikataululla, kun yhdistyksen järjestämä mielenosoitus ja vaikuttamistyö olivat vihdoinkin kääntäneet hallituksen päin. Alkuvuodesta 2015 vanha hallitus jätti kuitenkin esittämättä äitiyslain eduskunnalle. Myöskään uusi hallitus ei tuonut esitystä eduskuntaan, vaikka se olisi ollut luontevaa avoliittolain liitelakien säätämisen yhteydessä syksyllä 2015. Yhdistys suunnitteli syksyn aikana kansalaisaloitteen äitiyslain tuomiseksi eduskunnan käsittelyyn, keräsi äitiyslaki-kampanjalle laajan yhteistyöverkoston (yli 20 järjestöä), ja käynnisti nimien kerääminen ja laajan some-kampanjan 28.11. Nimienkeruu jatkuu kevään 2016 loppuun saakka.

Samalla kun vanha hallitus päätti äitiyslain esittämättä jättämisestä, se päätti myös jättää STM:ssä valmistellun **translakiesityksen** esittelemättä eduskunnalle. Vaikuttamistyötä translain saamiseksi uuden hallituksen ohjelmaan on tehty Amnestyn vetämän verkoston kanssa yhteistyössä. Verkosto tapasi myös uuden peruspalveluministerin asian tiimoilta. Nykyhallitus ei ole sitoutunut translain edistämiseen, joten translakivaikuttamisen strategiaa on mietitty uudestaan syksyn 2015 ajan. Yhdistys on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, miten trans- ja vanhemmuuslakien pykälät vaikuttavat transihmisten lasten oikeusturvaan.

Sosiaali- ja terveysministeri nimitti alkuvuodesta työryhmän pohtimaan **monimuotoisten perheiden perhevapaita**. Työryhmän nimeäminen oli yhdistyksen ja verkoston pitkän vaikuttamistyön tulosta. Toiminnanjohtaja ja neljä muuta edustajaa verkostosta oli edustettuna työryhmässä. Työryhmä työskenteli aktiivisesti tammi-lokakuun ajan, ja tuotti väliraportin hallitusohjelmatyötä varten huhtikuussa. Lopullinen mietintö luovutettiin ministerille 27.11. Mietintö sisälsi lukuisia ehdotuksia perheiden yhdenvertaisuuden edistämiseksi, vaikkakin osan yhdistyksen esittämistä uudistuksista työryhmä jätti muistion ulkopuolelle. Mietintö ei myöskään sisältänyt valmiita pykäläesityksiä, joten jatkovalmistelua tullaan tarvitsemaan. Lisäksi mietintö ei sisältänyt kaikkia yhdistyksen tavoitteita. Ennen kaikkea useamman kuin kahden vanhemman perheet jäivät edelleen suurimmalta osin huomioimatta, vaikkakin eräät työryhmän ehdotukset helpottaisivat myös apilaperheiden elämää.

Syksyllä 2014 valmistuneet STM:n uudet **kiireettömän hoidon perusteet hedelmöityshoitojen osalta** eivät muuttaneet julkisten klinikoiden sateenkaariperheitä syrjiviä käytäntöjä. Kun ministerin alkuvuodesta lähettämä paimenkirje ja huhtikuussa julkisuuteen lähettämä tiedote eivät myöskään korjanneet syrjiviä käytäntöjä, yhdistys kannusti perheitä hakemaan palveluita julkisilta klinikoilta, ja kantelemaan syrjinnästä yhdenvertaisuusvaltuutetulle, kun he saavat kielteisiä hoitopäätöksiä. Valtuutettu lähettikin yhden tällaisen tapauksen lautakunnan käsittelyyn loppuvuodesta. Lautakunnan päätös on odotettavissa alkuvuodesta 2016. Toimintavuoden aikana valmistauduttiin jo myös rikosoikeudellisen kantelun tekemiseen syrjintärikoksesta. Julkisten klinikoiden hedelmöityshoitosyrjinnän lopettaminen saattaa edellyttää klinikoiden haastamista oikeuteen vuoden 2016 aikana.

Vuoden 2015 alusta käynnisti työnsä lapsiasiain neuvottelukunnan **HLBTI ja lapset -työryhmä**, jonka puheenjohtajaksi kutsuttiin yhdistyksen toiminnanjohtaja. Toiminnanjohtaja toimii myös lapsiasiain neuvottelukunnan jäsenenä. Molempien toimikausi on 2015–2019. Työryhmän tavoitteena on tukea lapsiasiavaltuutetun toimiston osaamista HLBTI-kysymysten osalta, synnyttää asiallista ja tutkittuun tietoon perustuvaa keskustelua HLBTI-lasten ja sateenkaariperheiden lasten hyvinvoinnista ja oikeuksista, vahvistaa hlbtI-kysymysten huomioon ottamista YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen tulkinnassa ja antaa toimenpide-ehdotuksia. Vuoden 2015 teemana oli kouluun ja kiusaamattomuuteen liittyvät kysymykset. Vuoden aikana valmisteltiin myös vuoden 2016 teemaa intersukupuolisten lasten oikeuksista ja hoitokäytännöistä.

Yhdistys jatkoi vaikuttamistyötään Kelan perhe-etuksien asiakasraadissa ja adoptiolautakunnan täysistunnossa. Toimintavuoden aikana oltiin mukana myös adoptioalan yhteistyöverkoston prosessissa, joka valmisteli esityksen kansallisen adoptio-ohjelman pohjaksi. Alkukesästä yhdistys osallistui lapsiasiavaltuutetun järjestämään uusien kansanedustajien koulutukseen lapsen

oikeuksista. Syyskaudella yhdistyksen vapaaehtoisten vaikuttamistyön osaamista vahvistettiin Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen järjestämällä vaikuttamistyön koulutuksella.

Yhdistys osallistui myös aktiivisesti kansainväliseen vaikuttamistyöhön yhdessä muiden eurooppalaisten sateenkaariperhejärjestöjen eli Nelfan, Ilga-Euroopan ja kansainvälisen sateenkaariperhepäivän koordinaatioryhmän kanssa.

Kaikkein perheiden Suomi -hanke

Kaikkien Perheiden Suomi on vuosina 2013–2016 toimiva vaikuttamistyön hanke, jonka takana on Monimuotoiset perheet -verkosto ja sen kymmenen jäsenjärjestöä. Sateenkaariperheet ry hallinnoi hanketta verkoston puolesta. Useat verkoston perhepoliittisista tavoitteista edistävät suoraan tai välillisesti yhdistyksen perhepoliittisia tavoitteita. Äitiyslain säätäminen on yksi verkoston itselleen ottama tavoite, jota hanke voi aktiivisesti edistää. Hanke on erittäin keskeinen osa yhdistyksen vaikuttamistyötä. Se ei korvaa yhdistyksen tekemää työtä, vaan täydentää sitä ja antaa tukea ja leveämmät hartiat kun niitä tarvitaan. Iso osa yhdistyksen perhepoliittisista tavoitteista on kuitenkin sellaisia, joihin verkosto ja hanke eivät juurikaan voi antaa tukeaan.

Hankkeen toimintakertomus 2015 löytyy kokonaisuudessaan tämän toimintakertomuksen liitteenä.

Lausunnot

Vaalivuonna ei juurikaan valmistu lakialoitteita, joten lausuntoja annettiin muita vuosia vähemmän.

- Lausunto oikeusministeriölle eräistä avioliittolain muutoksen edellyttämistä lainmuutoksista 4.9.
- Lausunto lakivaliokunnalle eräistä avioliittolain muutoksen edellyttämistä lainmuutoksista 26.11.

Yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa annetut lausunnot:

- Lausunto lapsiasiavaltuutetun vuosikirjaan 4.12.
- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle erääksi avioliittolain muutoksen edellyttämiksi lainmuutoksiksi 26.11.
- Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta varhaiskasvatuslain muuttamiseksi: subjektiivinen päivähoito-oikeus ja päiväkotien ryhmäkoot 25.9.
- Lausunto hallituksen esitykseen perusopetuslain 48 f §:n muuttamisesta; aamu- ja iltapäivähoidon maksut 25.8.
- Lausunto lakiin lastenhoidon tuista 5.1.

Tiedotteet ja kannanotot

- Kannanotto: Suomeen perheministeri 9.5.
- Mieli-pidekirjoitus HS:ssa: Keskustan perhelinjaus lupaa hyvää 3.5.
- Tiedote: Hedelmöityshoitojen yhdenvertaisuudessa erävoitto – STM yrittää saada kuriin julkisia hedelmöityshoitoklinikoita, jotka kieltäytyvät hoitamasta sateenkaariperheitä 17.4.
- Tiedote: Maltalle yksimielisesti maailman paras translaki - myös Suomeen vaaditaan lakiuudistusta 2.4.
- Kannanotto: Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta on uudistettava 11.2.
- Kannanotto: Hallitus uhrasi jälleen sateenkaariperheiden lasten oikeudet - äitiyslaista ei esitystä 4.2.

Yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa annetut tiedotteet ja lausunnot:

- Vetoamus kunnille subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden säilyttämiseksi 7.12.
- Kannanotto: Päivähoidon maksukorotukset kurjistavat perheiden tilannetta 14.8.
- Tiedote: Hallitusohjelmassa lupaavia kirjauksia – lapsiperheköyhyyttä torjuttava 27.5.

Edustukset

- Toiminnanjohtaja toimi adoptiolautakunnan täysistunnon jäsenenä (varajäsen Anna Moring)
- Toiminnanjohtaja toimi STM:n monimuotoisten perheiden perhevapaatyöryhmässä jäsenenä, työryhmän toimikausi 1.1.–31.10.2015
- Toiminnanjohtaja toimi Lapsiasiain neuvottelukunnan jäsenenä, nimettiin uudestaan kaudelle 2015–2019
- Toiminnanjohtaja toimi Lapsiasiain neuvottelukunnan HLBTI ja lapset -työryhmän puheenjohtajana (kausi 2015–2019)
- Toiminnanjohtaja toimi Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan miesjaoston jäsenenä (varajäsen Marita Karvinen) eduskuntavaalikauden loppuun saakka
- Toiminnanjohtaja toimi Lastensuojelun Keskusliiton hallituksen varajäsenenä
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Monimuotoiset perheet –verkostossa, Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen johtoryhmässä ja verkoston Vaikuttamistyön kehittäjäryhmässä.
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Sateenkaariparit-hankkeen ohjausryhmässä
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana IFED-verkostossa (kansainvälinen sateenkaariperhepäivä)
- Varapuheenjohtaja toimi Setan kv-työryhmän jäsenenä
- Toiminnanjohtaja ja hallituksen jäsen Krister Karttunen toimivat yhdistyksen edustajina Ilga-Europen vuosikokouksessa Ateenassa
- Projektipäällikkö toimi yhdistyksen edustajana Perhejärjestöjen yhteistyöfoorumissa
- Projektipäällikkö toimi yhdistyksen edustajana Kuluttajaparlamentissa
- Järjestösihteeri toimi yhdistyksen edustajana Väestöliiton Perhenetti-hankkeen koordinaatioryhmässä
- Hallituksen jäsenet Iina Särkkä ja Sari Kemppinen toimivat Nelfan hallituksen jäseninä ja yhdistyksen edustajina Nelfan vuosikokouksessa
- Järjestösihteeri toimi Sinuiksi-hankkeen asiantuntijaryhmässä

3. Yhteistyöverkostot

Strateginen verkostoituminen on ollut jo pitkään yhdistyksen vaikuttamistoiminnan kulmakiviä. Toimintavuoden aikana käynnistettiin runsaasti uusia yhteistyöverkostoja ja kehitettiin olemassa olevia.

- Lapsiasiavaltuutetun kanssa yhteistyö on vakiintunut hyvin kiinteäksi kun valtuutettu perusti HLBTI ja lapset -työryhmän ja kutsui yhdistyksen toiminnanjohtajan sen puheenjohtajaksi vuoden 2015 alusta.

- Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimenkuvaan tuli lakimuutoksen myötä vuoden 2015 alusta myös seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvä syrjintä. Valtuutetun kanssa tehtiin yhteistyötä nimenomaan hedelmöityshoitosyrjinnän kitkemiseksi.
- Perhehoitohankkeen suunnittelemiseksi kerätty laaja verkosto perhehoidon alalla toimivia järjestöjä ja kuntia teki yhteistyötä kevään ajan ja valmisteli hankesuunnitelman Väriä perhehoitoon – sateenkaarikansa lastensuojelun perhehoidon resurssiksi. Hankkeelle haettiin Ray:n avustusta, jota ei vielä myönnetty vuoden 2015 haussa.
- Kansanedustajien vasta perustettu HLBTI-työryhmä on uusi merkittävä yhteistyökumppani, esimerkiksi avioliittolain ja äitiyslain osalta.
- Ihmisoikeusjärjestöjen kanssa tehtiin yhä tiiviimpää vaikuttamisyhteistyötä, ennen kaikkea translain ja äitiyslain osalta.
- Yhdistys perusti syksyllä 2015 äitiyslaki-kampanjan yhteistyöverkoston kansalaisaloitteen tukemiseksi ja tiedottamiseksi. Verkoston yli 20 järjestöä ovat suurimmaksi osaksi yhdistykselle ennestäänkin tuttuja kumppaneita muista hankkeista.
- *Monimuotoiset perheet -verkosto* on kymmenen perhejärjestön verkosto, joka käynnisti yhteisen vaikuttamistyön hankkeen vuonna 2013. Yhdistyksen merkittävin yhteistyöverkosto.
- Tutkimushankkeen käynnistymisen myötä aktiivista tutkimusyhteistyötä on tehty THL:n, Väestöliiton Väestöntutkimuslaitoksen, Tampereen yliopiston Hoitotieteen, MLL:n, Suomen Mielenterveysseuran ja Lastensuojelun Keskusliiton kanssa.
- Sateenkaariparit-hankkeen myötä yhteistyötä on tehty aiempaa laajemmin parisuhteiden hyvinvointiin ja eroauttamiseen liittyvien toimijoiden kanssa. Sateenkaariparit-hankkeessa kehitetyt toiminnan juurruttamiseksi ja laajentamiseksi suunniteltiin kevään 2015 aikana Perhesuhdekeskus-hanke, jolle ei saatu rahoitusta vielä vuodeksi 2016.
- Seta ry on yhdistyksen kattojärjestö ja vaikuttamistyön kumppanina kaikista merkittävien. Sateenkaariperheet ry:n työ niveltyy Setan toimintaan hyvin saumattomasti. Suunnitteilla oleva Perhesuhdekeskus-hanke on suunniteltu tiiviissä yhteistyössä Setan ja Setan jäsenjärjestöjen kanssa.
- *Väestöliiton* kanssa yhteistyössä jatkettiin perheaikaa.fi –palvelun yhteistä tuottamista. Väestöliiton kanssa yhteistyössä on käynnissä myös yhdistyksen tutkimushanke. Yhdistys liittyi vuoden 2015 Väestöliiton jäseneksi. Väestöliitto oli aktiivinen äitiyslakikampanjassa.
- Yhteistyö Lastensuojelun Keskusliiton kanssa on syventynyt entisestään, koska toiminnanjohtaja toimii keskusliiton hallituksen varajäsenenä. Keskusliitto on myös yhdistyksen tutkimushankkeen kumppani.
- Helsingin kaupunki rahoittaa yhdistyksen paikallista toimintaa. Tämän lisäksi kaupunki on ollut hyvin aktiivinen kehittämään omaa toimintaansa, jotta sateenkaariperheet osattaisiin kohdata kaupungin palveluissa entistä paremmin. Vuoden 2015 aikana tehtiin merkittävää yhteistyötä esimerkiksi varhaiskasvatusviraston kanssa. Myös Turun ja Tampereen kaupungit rahoittavat oman alueensa toimintaa pienehköillä avustuksilla.

Muita tärkeitä yhteistyökumppaneita, joiden kanssa on toimittu aktiivisesti vuoden 2015 aikana, ovat ainakin Trasek ry, Regnbågsankan ja joukko Setan paikallisjärjestöjä.

4. Kansainvälinen toiminta

Vuoden 2015 aikana yhdistys toimi aktiivisesti Euroopan sateenkaariperheyhdistysten kattojärjestössä Nelfassa (Network of European LGBT Families Associations), jonka perustajajäsen yhdistys on. Yhdistyksen hallituksen jäsenet lina Särkkä ja Sari Kemppinen toimivat Nelfan hallituksen jäseninä. Muita kansainvälisen vaikuttamistyön tärkeitä kumppaneita (ja kattojärjestöjä) ovat Transgender Europe, Ilga ja ennen kaikkea sen eurooppalainen osasto, Ilga-Eurooppa. Yhdistyksen kv-aktivistit toimivat myös Setan kv-työryhmässä. Yhdistys osallistui Nelfan ja Ilga-Euroopan vuosikokouksiin.

Nelfa ja sen sisärjestöt muilla mantereilla järjestivät neljättä kertaa Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän 2.5.2015. Yhdistyksen toiminnanjohtaja toimii päivän koordinaatioryhmässä. Sateenkaariperhepäivän tapahtumia järjestettiin Helsingissä, Jyväskylässä, Kotkassa, Porissa, Seinäjoella Tampereella, Turussa ja Vantaalla. Tapahtumiin osallistui yhteensä 246 henkilöä.

Venäjä-yhteistyö jatkui myös vuoden 2015 aikana. Pidettiin yhteyttä venäläisiin sateenkaariperhejärjestöihin, autettiin ja tuettiin yksittäisiä venäläisiä sateenkaariperheitä, jotka hakevat Suomesta turvapaikkaa sekä mahdollistettiin sponsoroimalla kahden sateenkaariperheaktivistin osallistuminen Nelfan vuosittaiseen sateenkaariperheiden tapahtumaan Lissabonissa lokakuussa 2015.

5. Koulutustoiminta

Koulutustoiminta tähtää sateenkaariperheiden hyvinvointiin ja erityiskysymyksiin liittyvän asiantuntijuuden lisäämiseen niin ammattilaisten keskuudessa kuin yhdistyksen sisälläkin. Lisäksi koulutustoiminta vaikuttaa yhteiskunnallisiin keskusteluihin lisäämällä sateenkaariperheitä koskevaa tietoa kaikilla yhteiskunnan alueilla. Sisäinen koulutus pyrkii myös lisäämään yhdistyksen toimihenkilöiden ja vapaaehtoisten valmiuksia monimuotoiseen vaikuttamis-, kehittämis- ja vertaistyöhön.

Asiantuntijuutta pidettiin yllä ja kehitettiin verkostoitumalla, seuraamalla perhetutkimusta ja -politiikkaa ja kysymällä yhdistyksen toimintaan osallistuvien perheiden näkemyksiä ja kokemuksia, keräämällä tietoja paikallistapaamisista ja leireiltä, kirjaamalla yhteydenottopyyntöjen aiheet, ohjaamalla opinnäytetöitä ja järjestämällä seminaareja ja muita tapahtumia. Vuonna 2014 aloitettiin lasten hyvinvointia koskevan asiantuntijuuden kasvattaminen käynnistämällä tutkimushanke, jota kuvataan luvussa tutkimustoiminta.

Koulutushanke

Vuonna 2012 alkaneen ja kesällä 2015 päättyneen koulutushankkeen puitteissa on tarjottu lapsiperheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille täydennyskoulutusta sateenkaariperheiden erityiskysymyksistä. Hankkeen painopisteenä oli erityisesti sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten täydennyskoulutus. *Sateenkaariperheiden lasten ja vanhemmuuden haavoittuvuudet ammattilaisten tietoisuuteen* -hankkeen rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman rahoista. Hankkeesta vastasi koulutussuunnittelija Tiia Forsström.

Elokuussa 2015 käynnistettiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana jatkokoulutushanke *Sateenkaariperheet ja ammatillinen osaaminen*. Jatkohankkeessa painopiste on kasvatus- ja opetusalan ammattilaisten täydennyskoulutuksessa sekä koulutuksen kehittämissyhteistyössä oppilaitosten kanssa. Hankkeesta vastasi elokuusta 2015 alkaen koulutussuunnittelija Maiju Toivonen.

Uudessa koulutushankkeessa on vuonna 2015 käynnistetty varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittämissyhteistyötä muun muassa Opetushallituksen ja Helsingin kaupungin varhaiskasvatustyöryhmän kanssa. Järjestön koulutustoimintaa on tiedotettu laajasti erityisesti peruskouluille, varhaiskasvatuksen ja opettajankoulutuslaitosten henkilöstölle. Pyrkimyksenä on saada jatkossa perheiden monimuotoisuus- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä yhä enemmän suoraan osaksi varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten kasvatus- ja opetussuunnitelmia. Yhdistys myös koulutti 2015 monipuolisesti eri sateenkaariperheitä kohtaavia ammatti- ja opiskelijaryhmiä ympäri Suomen.

Koulutukset 2015

Kouluttamisesta vastasivat koulutussuunnittelijat, muu järjestön henkilökunta, yhteistyökumppanit ja hallituksen jäsenet sekä eri puolilla maata asuvat järjestön kouluttamat vapaaehtoiset kouluttajat. Vapaaehtoiset kouluttajat järjestettiin keväällä 2015 viikonlopun kestävä kouluttajakoulutus. Kouluttajana toimi koulutussuunnittelija Tiia Forsström.

Yhdistys koulutti aktiivisesti sekä sosiaali- ja terveysalan että kasvatus- ja opetusalan ammattilaisia ja opiskelijoita. Järjestö oli myös kouluttamassa *Kaikkien perheiden Suomi* -hankkeen mukana *Emma ja Elias* -hankkeen ammattikorkeakoulukiertueella. Syksyllä yhdistys järjesti oman kaksipäiväisen seminaarin *Sukupuolen moninaisuus, perhe ja lapset*, joka onnistui palautteen mukaan erinomaisesti tavoitteessaan lisätä ammattilaisten tietoa sukupuolen moninaisuudesta. Seminaarissa oli nelisenkymmentä osallistujaa ja aktiivista keskustelua.

Yhdistys toteutti vuoden aikana yhteensä 25 ammatillista koulutusta. Koulutuksista ammatillisia täydennyskoulutuksia oli 15 ja loput opiskelijoiden peruskoulutukseen sisällytetyjä koulutuksia. Eniten koulutettiin ammattioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan sekä kasvatusalan opiskelijoita. Lisäksi yhdistys osallistui erilaisille messuille ja tapahtumiin, kuten Varhaiskasvatusmessuille. Ammatilliset koulutukset tavoittivat vuoden aikana yhteensä 1116 työssään tai tulevassa työssään sateenkaariperheitä kohtaavaa ammattilaista. Koulutusta toteutettiin 65 oppituntin verran.

Sisäiset koulutukset ja kohderyhmälle suunnatut koulutukset tavoittivat vuoden aikana 197 osallistujaa. Koulutuksia järjestettiin 11 kappaletta, yhteensä 121 oppituntia vastaava määrä.

Kertomuksen liitteenä on lista kaikista ammatillista ja sisäisistä koulutustilaisuuksista.

Perheaikaa.fi -palvelussa toteutetut kuusi nettiluentoa tavoittivat lisäksi suuren joukon kohderyhmään kuuluvia perheitä ja ammattilaisia. Vuoden 2015 aikana julkaistuja kolmea uutta luentoa on katsottu yhteensä 1354 kertaa.

Yhdistyksen toimistolla kävi tutustumis- ja haastattelukäynnillä 8 opiskelijaryhmää. Opiskelijoita oli yhteensä 44.

6. Tutkimustoiminta

Sateenkaariperheiden lasten hyvinvointi 2014–2016- tutkimushankkeessa työskenteli 80 prosenttisella työajalla tutkija Kia Aarnio. Kevään 2015 aikana suunniteltiin kyselytutkimus ja laadittiin kolme laajaa kyselyä, joilla kartoittaa sateenkaariperheessä elävien 10–12-vuotiaiden lasten ja 13–18-vuotiaiden nuorten hyvinvointia sekä heidän vanhempiensa näkemyksiä lapsestaan. Kyselyitä pilotoitiin lapsilla, nuorilla ja vanhemmilla. Kyselytutkimukselle haettiin eettistä lausuntoa THL:n eettiseltä toimikunnalta keväällä 2015, missä lausuntopyyntöprosessi keskeytyi hallinnollisista syistä kesällä 2015. Sen jälkeen kyselytutkimukselle haettiin eettistä lausuntoa Nuorisotutkimusseuralta, joka myönsi myönteisen lausunnon 30.9.2015. Kyselytutkimusaineisto 10–12-vuotiaille lapsilta, 13–18-vuotiaille nuorilta sekä heidän vanhemmiltaan kerättiin 30.9–7.12.2015. Tutkimuksesta tiedotettiin laajasti eri kanavilla. Lasten kyselyyn saatiin 41 vastausta, nuorten kyselyyn 47 vastausta ja vanhempien kyselyyn 89 vastausta. Kyselyn täyttäminen kesti keskimäärin 45 minuuttia. Lapsille ja nuorille postitettiin kiitokseksi osallistumisestaan elokuvaliput.

Tutkimushankkeen yhteistyökumppaneiden muodostama ohjausryhmä, johon kuuluu Väestöliitto, THL, MLL, LSKL, Suomen Mielenterveysseura sekä Tampereen yliopiston Terveystieteiden yksikön hoitotieteen laitos, kokoontui vuoden 2015 aikana kaksi kertaa. Tutkimushankkeen puitteissa luennottiin kolme kertaa: yhdistyksen paikallistoiminnan järjestäjille, osana Pride-viikon ohjelmaa sekä Perheaikaa.fi-nettiluentona. Hankkeen rahoittaa OKM, jolta hanke sai myös jatkorahoituksen vuosille 2016–2018.

Tutkimushankkeen lisäksi yhdistys tukee sateenkaariperheitä koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa neuvomalla opinnäytetyöntekijöitä, konsultoimalla tutkimushankkeita, listaamalla nettisivuilla tutkimustarpeita ja etsimällä vapaaehtoisia tutkimukseen osallistujia. Vuoden 2015 aikana yhdistys neuvoi noin 40 kertaa opinnäytetyön tekijöitä. Opiskelijat perehtyvät sateenkaariperheteemoihin ja toimivat omissa opiskeluryhmissään sateenkaariperhetietouden asiantuntijoina ja kouluttajina. Valtaosa neuvottavista oli valmistumassa sosionomiksi.

7. Neuvontatoiminta

Lainsäädännössä on viime vuosina tapahtunut monia edistysaskeleita, joiden myötä perheet ovat saaneet pääsyn ennen tavoittamattomissa oleviin etuuksiin ja juridisiin suhteisiin. Uuden lainsäädännön soveltaminen käytäntöön on kuitenkin osoittautunut monessa tilanteessa hyvin hankalaksi. Soveltamisongelmiin liittyviä kyselyitä vastaanotetaan yhdistyksessä koko ajan enemmän. Neuvoa hakevat perheiden lisäksi opiskelijat, ammattilaiset ja toimittajat.

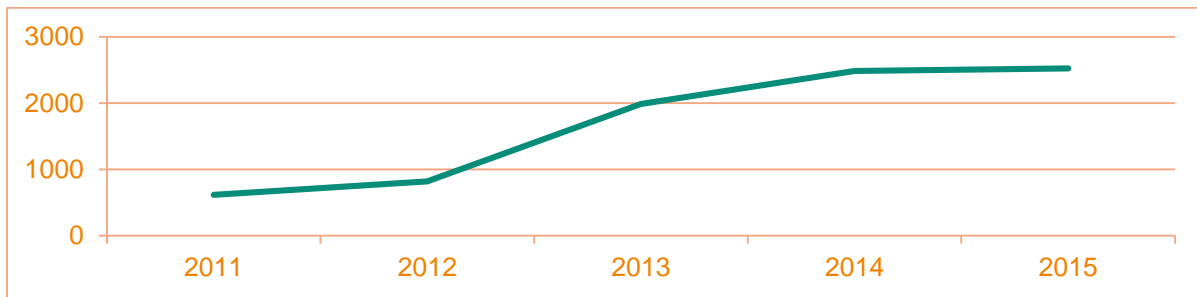
Yhdistyksen neuvontatyötä tehdään useissa eri yhteyksissä ja eri toimijoiden toimesta. Paikallistiimien aktiivit ja ryhmienvetäjät antavat neuvontaa paikallistasolla. Yhdistyksen työntekijät, puheenjohtaja ja hallituksen jäsenet antavat neuvontaa valtakunnallisemmalla tasolla, ja esimerkiksi perhevalmennusten, leirien ja pride-tapahtumien yhteydessä. Kaikki neuvontaa toteuttavat tahot pitävät kirjaa antamastaan neuvonnasta ja tieto kerätään vuosittain yhteen.

Vuoden 2012 lopusta lähtien yhdistys on tarjonnut neuvontaa myös tuotteistetussa neuvontapalvelussa. Neuvontapalveluun kuuluu puhelinpäivystys kahtena päivänä viikossa,

erillinen neuvontasähköpostiosoite sekä neuvonta-chat kerran kuukaudessa Perheaikaa.fi-palvelussa. Neuvonnan kokonaismäärä on kasvanut hiukan edellisestä vuodesta.

Taulukko: Annettu neuvonta

	2011	2012	2013	2014	2015
Neuvontapalvelun antama neuvonta					
Puhelinpäivystys			62	102	130
Neuvonta-sähköposti			413	573	581
Neuvonta-chat			100	100	120
Muu annettu neuvonta					
Etuutta koskeva neuvonta	70	190	332	397	401
Lakineuvonta	90	110	217	243	250
Elämäntilanteeseen liittyvä neuvonta	150	140	285	363	342
Yhdistyksen toimintaan liittyvä neuvonta	250	310	429	557	578
Opinnäytetyöntekijän neuvonta	25	40	40	73	40
Toimittajan neuvonta/avustaminen	30	30	109	77	84
YHTEENSÄ	615	820	1987	2485	2526

8. Vertais- ja tukitoiminta

Yhdistyksen keskeisiä vertaistoiminnan muotoja olivat leiritoiminta, parisuhde- ja perhevalmennustoiminta, keskustelufoorumi internetissä ja erilaiset vertaistapaamiset usealla paikkakunnalla ja netissä. Verkossa toimiva vertaistuki toteutetaan Perheaikaa.fi -palvelussa, omalla keskustelufoorumilla ja Facebookissa. Paikallistoimintaa järjestettiin kolmellatoista paikkakunnalla.

Jäsenet ja muut perheet

Sateenkaariperheet ry:n vuoden 2015 jäsenmaksun maksaneiden jäsenten määrä oli vuoden lopussa 843 (vuoden 2014 lopussa 790, vuoden 2013 lopussa 641, vuoden 2012 lopussa 477). Toimintansa kautta yhdistys tavoitti lisäksi satoja henkilöitä, jotka eivät ole yhdistyksen jäseniä. Suuri osa yhdistyksen tilaisuuksiin osallistuneista perheistä ei ole yhdistyksen jäseniä. Osa tilaisuuksiin osallistujista pelkää leimautumista, jos liittyvät jäseniksi.

Miestoiminta

Toiminnan yhdeksi painopistealueeksi vuonna 2015 oli asetettu miesten toiminnan kehittäminen. Kehittämistyön tueksi alkuvuodesta perustettiin miestyöryhmä, jonka yksi tehtävistä oli miesten vertaistoiminnan kehittäminen. Työtä tehtiin vuonna 2014 työstettyjen toimenpide-ehdotusten pohjalta. Miestyöryhmä kokoontui toimintavuoden aikana neljä kertaa, ja suunnitteli ja toteutti seuraavat tapahtumat: Miten miehet tekevät lapsia- tilaisuudet kesällä ja syksyllä, miesten avoin tapaaminen Helsinki Pride-viikolla ja apilaperheiden miesten ohjattu vertaistuellinen keskustelu. Vuodelle 2016 suunniteltiin monipuolista miesten vertaistoimintaa.

Paikallinen toiminta

Paikallistapaamisissa ja muissa paikallisissa tapahtumissa kävi vuonna 2015 noin 25 prosenttia enemmän osallistujia kuin vuonna 2014. Kahdessa vuodessa osallistumiset ovat lisääntyneet huimat 86 prosenttia. Paikallistapaamisten suunnittelusta ja järjestämisestä huolehtivat kunkin paikkakunnan vapaaehtoiset, jotka yhdessä muodostavat paikallistiimin. Järjestösihteeri (vuodesta 2016 lähtien vertaistoiminnan koordinaattori) koordinoi paikallistiimien toimintaa. Vuonna 2015 tapaamiset käynnistettiin yhdellä uudella paikkakunnalla, Lahdessa. Kolmella paikkakunnalla kaupunki tukee paikallistoimintaa avustuksilla, joilla kustannetaan oman kaupungin toiminnan toimintakuluja.

Maaliskuussa järjestettiin paikallistoiminnan kehittämispäivät. Kaksipäiväiseen tapahtumaan osallistui paikallistiimien jäseniä yhteensä 15 henkilöä. Osallistujat kokivat saaneensa päiviltä paljon uutta tietoa ja ideoita. Tärkeäksi nähtiin työntekijöiden ja muiden paikkakuntien aktiivien tapaaminen. Paikallistoiminnan kehittämispäivät järjestetään jatkossakin joka vuonna kaksipäiväisenä. Kehittämispäivien myötä paikallista toimintaa laajennetaan vertaistoiminnan lisäksi koulutus- ja vaikuttamistyön suuntaan. Päivillä pyritään antamaan paikallistiimeille eväitä toteuttaa monipuolista toimintaa alueellisella tasolla. Kehittämispäivillä lanseerattiin uusi, nettipohjainen tapa kerätä paikkakunnilta aiempaa tarkempia osallistuja- ja tapahtumatietoja. Lisäksi paikallistoiminnan hallinnon helpottamiseksi julkaistiin paikallistoiminnan vuosikello.

Vuonna 2014 valmistunutta paikallistoiminnan opasta päivitettiin esille tulleiden tarpeiden mukaisesti ja toimitettiin jokaiselle uudelle paikallistoiminnan vetäjälle. Oppaaseen on koottu tarpeellinen tieto, jotta vapaaehtoinen pystyy aloittamaan ja toteuttamaan omalla paikkakunnallaan vertaistoimintaa. Oppaaseen on yhdistyksen harjoittelijoiden toimesta kerätty myös puuha- ja toimintavinkkejä sekä tutustumista edistäviä leikkejä.

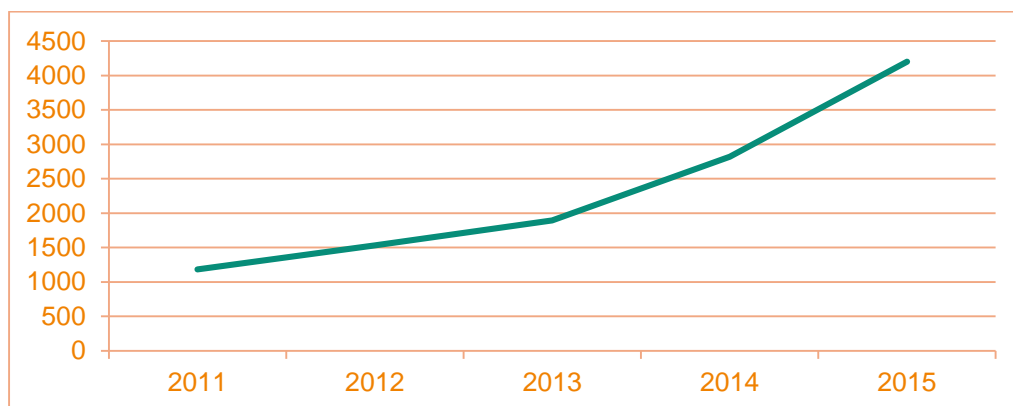
Kehittämispäivillä työnohjaajaksi opiskeleva Anu Welling kävi kertomassa hänen mahdollisuudestaan antaa työnohjausta paikallistiimeissä toimiville vapaaehtoisille ja kertoi omista toimintatavoistaan. Työnohjauksesta kiinnostuivat ja sen aloittivat Porin, Seinäjoen, Turun, Tampereen ja Helsingin paikallistiimit. Järjestösihteeri kävi kehittämiskeskustelut Tampereen ja Helsingin tiimien kanssa. Kehittämiskeskustelut olivat toimivia ja koettiin tarpeellisiksi. Jatkossa tavoitteena tavata 2-3 tiimiä vuodessa.

Syyskuussa Kaikkien perheiden Suomi -hanke järjesti verkoston paikallisille vapaaehtoisille suunnatun vaikuttamistyön koulutuksen, johon osallistui 10 henkeä yhdistyksen paikallistiimeistä. Vertaistoiminnan koordinaattorin omaa osaamista syvennettiin Valikkoverkoston syysseminaarilla Tampereella ja Monimuotoisten perheet -verkoston vertaistoiminnan koordinaattorien koulutuspäivillä Tampereella 23.4.

Vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista valmistettiin kattava power point -esitys, joka julkaistiin Helsingissä järjestetyssä vapaaehtoisten rekrytointitilaisuudessa. Esitystä on helppo jakaa vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneille henkilöille ja sen avulla tuoda konkreettisesti esille, mitä kaikkea Sateenkaariperheet ry:ssä voi vapaaehtoisena tehdä. Vapaaehtoisia houkuteltiin mukaan myös uutiskirjeissä julkaistujen hakuilmoitusten kautta.

Taulukko: Osallistumiset paikallistoimintaan

	2011	2012	2013	2014	2015
Helsinki	400	720	1065	1655	2046
Jyväskylä	200	290	240	200	343
Kymenlaakso	0	0	0	30	32
Kuopio	0	0	0	20	12
Mikkeli	0	20	100	20	20
Oulu	120	100	110	125	143
Pori	0	0	0	80	97
Rovaniemi	60	20	20	0	20
Seinäjoki	0	0	0	100	94
Tampere	150	140	190	249	693
Turku	250	200	170	342	701
YHTEENSÄ	1180	1530	1895	2821	4201

Taulukon luvut sisältävät osallistumiset vain alla kuvattuihin **paikallisiin** tapahtumiin. Mukana ei ole perhevalmennusten, parisuhdetoiminnan, leiritoiminnan, perheaikaa.fi-toiminnan ja muun valtakunnallisen vertaistoiminnan lukuja, koska ne tilastoidaan erikseen.

Helsinki

Pääkaupunkiseudun paikallistiimi järjesti *perhetapaamisia* kahdeksan kertaa vuoden aikana. Syksyllä 2015 palattiin vanhaan tapaamispaikkaan Leikkipuisto Linjaan. Perhetapaamiset ovat koko perheen avoimia tapahtumia, joissa on ollut vaihtelevasti erilaista tekemistä ja teemaa mutta myös aikaa ja mahdollisuutta avoimelle keskustelulle, tutustumiselle sekä nyttärihenkiselle kahvittelulle.

Arkitapaamiset vaihtoivat nimen *perhekahvilaksi* ja niitä järjestettiin vuoden 2015 aikana joka tiistai, myös läpi kesän, Kotolassa. Perhekahvila on parituntinen avoin tapaamispaikka sateenkaariperheille. Ajankohdasta johtuen tapaamisiin osallistuivat erityisesti pienten lasten

kanssa kotona olevat vanhemmat lapsineen. Tapaamisissa on ollut vaihtelevasti järjestettyä toimintaa yhdistyksen harjoittelijoiden toimesta mm. askartelua ja muuta toiminnallisuutta, mutta aina aikaa myös kahvittelulle, tutustumiselle ja muulle vapaalle yhdessäololle.

Kuukausittaisten perhetapaamisten lisäksi Helsingin aktiiviset sateenkaariperheet ovat vuoden 2015 aikana tehneet erinäisiä *retkiä* muun muassa kirjaston satutuokioon, Huimalan reippailuhalliin, Mimmien muskari – konserttiin ja luontoretken Kuusijärvelle. Kotolassa järjestettiin joulukuussa asiantuntijaluento, johon oli järjestetty lastenhoito.

Helsingin *alkutaipaleryhmä* kokoontui säännöllisesti vuonna 2015 kerran kuukaudessa. Alkutaipaleryhmän tarkoitus on toimia vertaistukena perhettä suunnitteleville ja jo perheellisille. Alkutaipaleryhmässä on vaihdettu luottamuksellisesti kuulumisia perheellistymisen eri vaiheista. Alkutaipaleryhmä kävi yhdessä mm. piknikillä.

Sosiaalisten vanhempien ryhmä jatkoi toimintaa vuonna 2015. Ryhmässä sekä tulevat että jo lapselliset sosiaaliset vanhemmat voivat jakaa tunteita ja kokemuksia siitä millaista on olla ei-synnyttävä/ei-biologinen vanhempi. Asiantuntijavieraina kävi Monimuotoiset Perheet verkoston Jenni Kerppola-Pesu ja yhdistyksen harjoittelija.

Vuonna 2015 alkoi uutena toimintamuotona *taaperotapaamiset*, jotka ovat vapaamuotoisia viikonloppu tapaamisia kerran kuussa Kotolassa pikkulapsiperheille.

Heterosuhteessa lapsia saaneiden ryhmä kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa, Pride-viikolla terassilla ja muuten Kotolassa.

Koululaisille suunnattuja toiminnallisia tapaamisia oli vuoden aikana kuusi. Koululaiset kävivät mm. pelaamassa room escapea, boulderoimassa, temppuilemassa ja kalliolaskeutumassa. Pride-viikon seikkailupuistotapaaminen keräsi eniten osallistujia, joita oli 42. Yhteensä koululaisten tapaamisiin osallistui 97 henkilöä.

Toukokuun ensimmäisenä sunnuntaina järjestettiin tanssisatupaja ja perhetapaaminen *Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän* kunniaksi, johon osallistui yhteensä yli sata henkeä.

Helsinki Pride -viikon yhteydessä kesäkuun lopussa järjestettiin normaalitoiminnan lisäksi asiantuntijaluento, leikkipuistossa ulkotapaaminen, Miten lapsia tehdään? -tapahtuma, isien/miesten ja heteroliitossa lapsia saaneiden tapaamiset sekä perinteinen perhepiknik. Yhteensä Pride-viikolla toimintaan osallistui 332 henkilöä.

TransHelsinki-viikolla sukupuoleltaan moninaisten vanhempien perheille oli järjestetty yhteinen iltapäivä Leikkiluolassa. Tapaamiseen osallistui 13 henkilöä neljästä perheestä. Lisäksi viikolla pidettiin nettiluento trans-ihmisten lastensaannin mahdollisuuksista. Luento talletettiin Perheaikaa.fi-palveluun. Ennen TransHelsinki -tapahtumaa järjestettiin Setan Transtukipisteen kanssa yhteistyössä Sukupuoleltaan moninaisten lasten perheiden tapaaminen 24.10. Tapahtumaan osallistui 4 perhettä: 8 aikuista ja 5 lasta.

Aktiiviset vanhemmat järjestivät yhden vanhemman sateenkaariperheiden olkkareita kerran kuukaudessa yhteistyössä Pääkaupunkiseudun yksinhuoltajat ry:n kanssa. Lisäksi miestyöryhmän järjestämä miestoiminta tapahtui Helsingissä.

Pääkaupunkiseudun sateenkaariperheille luotiin oma facebook –sivusto, jonka avulla pyritään lisäämään tiedotusta pääkaupunkiseudun tapahtumista. Pääkaupunkiseudun sateenkaariperheet facebook -salaiseen ryhmään kuului vuoden lopulla 164 jäsentä.

Joensuu

Joensuussa muutaman vuoden toiminut paikallisryhmä on toistaiseksi tauolla vapaaehtoisten puutteen vuoksi.

Jyväskylä

Vuoden 2015 tapaamisissa kävi liki 350 lasta ja aikuista. Tapaamisia oli 29. Vetäjien määrä kasvoi neljään. Kaikille avoimia perhetapaamisia järjestettiin keväällä kaksi kertaa kuukaudessa ja syksyllä kerran kuukaudessa. Keväällä toimintansa aloitti alkutaipaleryhmä. Syksyllä käynnistyivät koko perheen sähkövuorot. Näiden tapaamisten lisäksi on tehty retkiä Halssilan hiihtomaahan, Laajavuoren kylpylään ja seikkailupuistoon sekä Nokkakiven huvipuistoon. Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä perheet pääsivät valokuvattavaksi ammattivalokuvaajan studioon. Paikallistiimien kehittämispäivään osallistui yksi vetäjä ja Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen Monimuotoiset perheet -koulutusristeilylle osallistui kaksi vetäjää. Jyväskylän Kristillisellä Opistolla kaksi vetäjää koulutti yhteistyössä Jyväskylän Setan kanssa lastenohjaajaopiskelijoita. Syksyllä vetäjät tarroittivat sateenkaariperheiden yleisesitteeseen Jyväskylän ryhmän tiedot ja jakoivat esiteniput kaupungin jokaiseen neuvolaan.

Kymenlaakso

Kymenlaakson paikallisryhmän toisena toimintavuotena toimintaan liittyi mukaan kolme sateenkaariperhettä, joista kaksi naisparien ja yksi miesparin perhe. Toiminta on edelleen ollut melko pienimuotoista, joskin keskustelu suljetussa Facebook-ryhmässä on hieman lisääntynyt. Jäseniä Facebook-ryhmässä on 21. Yhteisiä tapaamisia on järjestetty kolme kappaletta: helmikuun ulkoilutapahtuma partiolaisten kodalla, toukokuun puistopiknik Katriinan meripuistossa ja marraskuun virkistytymismatka Porvoon HopLopiin. Kuhunkin tapahtumaan on osallistunut 3 - 4 perhettä, joissa on ollut pääasiassa alle 3-vuotiaita lapsia. Tapaamisten lisäksi on annettu neuvontaa yhdelle maahanmuuttajataustaiselle sateenkaariperheelle sekä jaettu sateenkaariperhe-esitteitä alueen neuvoloihin ja keskussairaalaan.

Kuopio

Kuopion paikallistiimi lopetti toimintansa vuoden 2015 aikana tiiminjäsenten ajanpuutteen vuoksi. Aktiiviset vanhemmat järjestivät kuitenkin marrasretken sisäleikkipuisto-HopLopiin.

Lahti

Lahdessa käynnistettiin perhetoimintaa Lahden Setan kanssa. Perheiden ensimmäinen virallinen tapaaminen oli Monikulttuurikeskus Multi-Cultissa maaliskuussa 2015. Paikalla oli kolme aikuista ja kolme lasta. Lahdessa tarve tuntuu enemmän olevan lasta suunnittelevien tapaamiset, alettiin suunnitella tapaamisen järjestämistä vuodelle 2016.

Mikkeli

Mikkelissä toimii aktiivinen paikallistiimi, mutta perhetapaamisia on järjestetty vain epävirallisesti ja epäsäännöllisesti. Mikkelin paikallistiimistä kaksi kuuluu yhdistyksen hallitukseen ja yksi Nelfan hallitukseen. Mikkelissä keskitytään paikalliseen, valtakunnalliseen ja kansainväliseen vaikuttamistyöhön. Vuoden 2015 työssä painottui Venäjä-yhteistyö.

Oulu

Oulussa järjestettiin vuoden 2015 aikana kahdeksan kuukausitapaamista Avoimen Päiväkodin tiloissa. Tapaamisissa perheillä oli mahdollisuus keskustella, leikkiä sekä ottaa osaa askarteluun/leipomiseen. Huhtikuussa käytiin retkellä kylpylä Edenissä ja marraskuussa vietimme päivän sisäleikkipuisto HopLopissa. Yhteensä tapaamisissa oli 143 osallistumista. Uusiakin perheitä tuli mukaan toimintaan.

Pori

Porissa jatkettiin säännöllisiä sateenkaariperheiden tapaamisia vuonna 2015. Tapahtumia oli vuoden aikana yhteensä 13. Kesällä tavattiin puistossa, Lasten jazzeilla sekä grillattiin porukalla ja syksyllä oltiin retkellä Yyterin lietteillä. Muuten tapaamiset olivat MLL:n perhekahvilan tiloissa. Sateenkaariperhepäivänä oltiin yhdessä tivolissa ja sen jälkeen piknikillä Kirjurinluodolla. Toiminnassa on ollut mukana sekä lapsiperheitä, että perheestä vielä haaveilevia. Lasten iät ovat olleet vastasyntyneistä teini-ikäisiin. Pienimuotoista yhteistyötä on tehty paikallisen lapsiperheiden yhdistyksen Lapsis ry:n kanssa. Esimerkiksi retkille tai tapahtumiin on perheiden mahdollista saada vuokrattua edullisesti kantovälineitä Lapsiksen kautta. Paikallisten tapahtumien lisäksi Porista oltiin maaliskuussa mukana Kätilöliiton koulutuksessa kertomassa sateenkaariperheistä.

Rovaniemi

Helmikuussa Arctic Prideilla perheille järjestettiin iloinen ulkoilutapahtuma järjestösihteerin avustuksella yhden inarilaisen sateenkaariperheaktiivin ja muutaman Rovaniemen setalaisen voimin. Muissa pride-tapahtumissa oli jaossa perheille ja perhettä suunnitteleville suunnattua materiaalia.

Seinäjoki

Seinäjoella on järjestetty yhdeksän kuukausitapaamista Seinäjoen kaupungilta vuokratuissa tiloissa. Tapaamisissa on keskusteltu, kahviteltu nyyttärihengessä ja lapset ovat leikkineet. Joissakin tapaamisissa on ollut ohjelmaa, kuten piparien koristelua tai askartelua. Lisäksi on pidetty ylimääräisiä tapaamisia yhteensä 5 kertaa, jolloin ollaan oltu leikkipuistossa, Touhotalossa, Duudson Activity Parkissa, pulkkamäessä ja laavuretkellä. Seinäjoen paikallistiimin jäsenet ovat olleet aktiivisia myös Sateenkaaren alla -kirjahankkeen aineiston kerääjinä ja toimittajina. Kirja julkaistiin keväällä 2015.

Tampere

Tampereen paikallistiimi järjesti tapaamisia vuoden aikana 44 kpl. Kaikkiaan tapaamisiin osallistui 650 henkilöä (vuonna 2014 249 henkilöä). Tapaamisten sisältö pyritään pitämään monipuolisena ja kaikenikäisille lapsille sopivana. Osaan tapahtumista on järjestetty lapsenvahdit, jotta vanhemmat voivat antaa ja saada vertaistukea toisilleen. Aloitimme kaksi uutta ryhmää: YH-vanhempien ja Pienten lasten -ryhmät. Tapaamisten sisältönä oli mm. hiihtoretki, Lasten Kupla -liikuntaseikkailu, puistotapaamiset, elokuvakäynti, sauna uimisineen, ratsastus, kiipeilypuisto, lapsettomuuskliniikkaan tutustuminen, askarteluja, tähtitorni ja pikkujoulut. Järjestimme ensimmäistä kertaa viikonlopun mittaisen perheleirin Pättiniemen leirintäalueella. Leirille osallistui 9 vanhempaa, 16 lasta ja 4 lastenleikittäjää.

Sateenkaariperheiden lapsille on tärkeää tavata toisia samankaltaisissa perheissä asuvia lapsia ja huomata, ettei heidän perhe ole ainoa yhteiskunnan ”normiperheestä” poikkeava. Osa tapaamisissa käyneistä lapsista on alle kouluikäisiä, jotka hoitopaikoissaan ovat huomanneet kavereiden perheiden olevan erimuotoisia kuin omansa. Koulu- ja teini-ikäisille saatiin vuonna 2014 käyntiin omat koululaistapaamiset. Nämä ovat toimintapainotteisia, missä nuoret seurustelevat vapaasti aktiviteetin lomassa aikuisen johdolla.

Tampereella pyörii tapaamiset seuraaville ryhmille: Alkutaipale, Pienet, Koululaiset, Perheet, YH-vanhemmat.

Turku

Vuonna 2015 Turun sateenkaariperhetoiminta jatkoi kasvuaan ja edellisvuoteen verrattuna kävijämäärät lähes tuplaantuivat. Paikallistiimi vakiintui viiteen jäseneseen. Paikallistiimin keskinäinen suunnittelu ja keskustelu siirrettiin salaiseen Facebook-ryhmään.

Perhetapaamisia järjestettiin joka kuukausi, kevät- ja syyskaudella sisätiloissa Seikkailupuistossa ja perheiden kotona, kesäkaudella puistotapaamisina. Perheiden luona järjestettiin teematapaamisia: laskiaistapaaminen, pääsiäistapaaminen ja lettukestit. Kansainvälistä sateenkaariperhepäivää juhlittiin isosti ja paikalla olivat esiintyjinä huippusuositut Mimi ja Kuku. Joulukuussa järjestettiin kaikille yhteinen tonttujuhla Seikkailupuiston tiloissa. Kevätkaudella käytiin yhdessä katsomassa Pelastakaa Röllimetsä -teatteriesitys ja syyskaudella Aladdin ja ihmeellinen lamppu -teatteriesitys.

Yhden vanhemman sateenkaariperheiden tapaamisia järjestettiin kerran kuukaudessa. Tapaamisissa oli lapset mukana, ja jokaiselle kerralla oli järjestetty lastenhoito. Lisäksi keväällä järjestimme aikuisten teatteriretken Helsinkiin, kävimme katsomassa Q-teatterin esityksen Jotain toista, seuraamme liittyi myös Helsingin yh-ryhmän jäseniä. Syksyllä taas vierailimme aikuisvoimin Tampereella katsomassa Tukkatheaterin Varjoelämää ja julkisia salaisuuksia näytelmän. Samalla tapasimme Tampereen yh- ja muita sateenkaariperheellisiä sekä Mummolaakson jäseniä.

Tammikuussa järjestimme yhden vanhemman sateenkaariperheiden aikuisille työpajan, jonka veti pariterapeutti ja seksuaaliterapeutti Milla Sahla. Työpaja oli avoin muuallakin asuville ja siihen tuli runsas osanotto myös Helsingistä sekä Tampereelta. Heinäkuussa järjestimme yhden vanhemman sateenkaariperheiden aikuisille leirin Aurinkolahdessa Turussa. Leirillä oli sekä itse ohjaamaamme toimintaa kuten kirjontaa ja lukupiiri, sekä Milla Sahlan työpaja. Leirille osallistui yhden vanhemman sateenkaariperheiden aikuisia myös Helsingistä. Joulukuussa järjestimme myös yhden vanhemman sateenkaariperheiden aikuisille suunnatun pikkujouluristeilyn. Osa toiminnasta on järjestetty niin, että se on suunniteltu sekä yhden vanhemman sateenkaariperheellisille että muille sateenkaariperheellisille yhdessä kuten esimerkiksi Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän juhla toukokuussa ja yhteinen tonttujuhla joulukuussa.

Vuonna 2015 alkutaipalet toimintaa jatkettiin tapaamisten merkeissä. Alkutaipaletapaamisia järjestettiin viisi, kaksi kevätkaudella, yksi Turku Priden yhteydessä ja kaksi syyskaudella. Lisäksi järjestettiin sekä Miten lapsia tehdään -tilaisuus että klinikkavierailu Turun Väestöliittoon toukokuussa.

Koululaisten tapaamisia järjestettiin yksi keväällä ja yksi syksyllä. Keväällä koululaiset kävivät yhdessä katsomassa elokuvan samalla kun koululaisten vanhemmille oli suunniteltu kahvilatapaaminen siksi aikaa. Syksyllä järjestimme koululaisten toiveesta vierailun Ratsutalli Friskalassa, missä jokainen sai kokeilla ratsastamista puolen tunnin ajan.

Lasten Turku Pride 2015 järjestettiin Turku Priden yhteydessä 10.-16.8.2015. Tapahtumaviikon ohjelmaan kuului luento sateenkaariperheiden kohtaamisesta, tarinajoogaa, kirjaston satutunti, yhteistyössä Kansallisen Lastenliiton kanssa toteutettu leijanrakennustyöpaja sekä eri vertaistukiryhmien tapaamiset avoimet ovet -periaatteella.

Lasten Turku Priden suojelijana toimi lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttila, joka piti myös puheenvuoron puistojuhlissa 15.8. Kummina toimi myös kirjailija ja läänintaiteilija Tittamari Marttinen, joka puolestaan oli haastateltavana kirjaston satutunnilla. Puistojuhlissa esiintyi lauluryhmä Spektri ja puistossa oli mahdollisuus mm. valmistella kylttejä Pride-kulkueeseen. Perhetapahtuman jälkeen järjestäytyttiin Turku Pride -mielenosoituskulkueeseen.

Vuoden 2015 aika osallistuimme lisäksi ammattilaisille tarkoitetun sateenkaariperhekoulutuksen järjestelyihin ja järjestimme etä- ja lähivanhempien tapaamisen.

Turun sateenkaariperheiden sähköpostilistalla on 84 osoitetta, Facebook-tiedotussivulla on 97 tykkääjää ja suljetussa Facebook-keskusteluryhmässä 47 jäsentä.

Leiritoiminta

Toimintaa koordinoi kunkin leirin osalta leirityöryhmä. Järjestösihteeri toimi leirityöryhmien koordinaattorina. Leirien aikana työstä vastasivat leirityöryhmän lisäksi myös tuntipalkkaiset leiriohjaajat, luennoitsijat ja vapaaehtoiset lastenhoitajat. Kunkin leirin osallistujilta kerättiin kirjallinen palaute.

Talven perheleiri

Talven 2015 perheleiri järjestettiin Janakkalassa Rantalahden leirikeskuksessa 6-8.2. Leirille osallistui yli 60 henkilöä eri puolilta Suomea. Tarjolla oli perheen yhteistä ohjelmaa, lapsille suunnattua puuhaa sekä ammattilaisen vetämää aikuisten omaa ohjelmaa ja aikuisten omaa iltaohjelmaa. Lapsille oli omaa ohjelmaa, mm. draamapajan ja seikkailuradan järjestivät vapaaehtoiset lastenhoitajat, joista osa oli sateenkaariperheiden teini-ikäisiä ja aikuisia lapsia.

Koululaisten leirit

Koululaisten ja vanhempien leiri järjestettiin neljännen kerran Ylöjärvellä huhtikuussa. Leirillä panostettiin perheiden yhteiseen tekemiseen. Leirille osallistui 23 henkilöä yhdeksästä perheestä.

Kesän perheleirin yhteyteen järjestettiin edellisvuosien tapaan koululaisille oma rinnakkaisleiri, ja tämä järjestely sai sekä vanhemmilta että lapsilta erittäin hyvää palautetta. Koululaisten leirille osallistui 30 nuorta. Rautavaaralla on koululaisille optimaaliset tilat touhuta ja sieltä on mahdollisuus ostaa ohjelmapalveluita. Koululaiset pääsivätkin jousiampumaan ja opettelemaan tukkilaistaitoja. Nuorten Kotkien työntekijä vieraili leirillä ja järjesti ala- ja yläasteikäisille lapsille erikseen syrjintä- ja kiusaamista käsitteleviä työpajoja.

Muutamana aiempaan vuonna syyslomalla Helsingissä järjestettävä päiväleiri jouduttiin karsimaan toiminnoista työntekijöiden vähäisyyden vuoksi.

Kesän perheleiri

Kesän perheleiri järjestettiin Pohjois-Savossa Rautavaaralla Metsäkartanon leirikeskuksessa. Leirille osallistui yhteensä 112 henkilöä, joista puolet lapsia. Leirillä oli aiempaan tapaan ohjelmaa sekä perheille yhdessä että lapsille ja aikuisille erikseen. Leirin aikana aikuisille oli kolme muutaman tunnin mittaista ammattiohjattua ohjelmaosuutta. Ohjelmassa käsiteltiin osallistujien esiin nostamia ajankohtaisia asioita sekä pohdittiin erilaisten perhemuotojen vahvuuksia ja haavoittuvuuksia. Keskustelupainotteiselle ohjelmalle oli vaihtoehtoina melomista, geokätköilyä ja saariretkiä.

Aikuisten ohjelman ajaksi alle kouluikäisille lapsille oli järjestetty omaa ohjelmaa, niin sisällä kuin ulkona, vapaaehtoisten lastenhojaajien kanssa. Lastenhojaajat oli saatu sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitoksiin toimitetun työnhakuilmoituksen kautta. Osa ohjaajista oli sateenkaariperheiden aikuisia lapsia. Lapset jakaantuivat ikäryhmiensä mukaisesti hoitoryhmiin. Paikka tarjosi erittäin hyvät mahdollisuudet ulkoilemalle ja -peleille. Lisäksi ohjelmassa oli mm. askartelua, draamapajaa ja Minecraft lan. Myös iltaisin lasten nukahdettua lastenvahdit ryhtyivät työhön ja valvoivat lasten unta, jolloin aikuisille oli omaa iltaohjelmaa. Aikuisten iltaohjelma sisälsi kädentöitä, saunomista ja pelaamista.

Perheleirien ja koululaisten leirien lisäksi parisuhde- ja perhevalmennustoimintaa järjestettiin leirimuotoisena, joista tarkemmin seuraavissa luvuissa.

Pirkanmaan paikallistiimin kesäleiri

Pirkanmaan paikallistiimi järjesti ensimmäistä kertaa viikonlopun mittaisen perheleirin Pättiniemen leirintäalueella. Leirille osallistui 9 vanhempaa, 16 lasta ja 4 lastenleikittäjää. Leiri oli avoin kaikille perheille ympäri maan. Sen järjestelyistä vastasi Pirkanmaan paikallistiimi ja Pirkanmaan kesätyöntekijä, joka oli saatu palkattua paikallisen Osuuspankin avustuksella.

Yhden vanhemman perheiden leiri

Vapaaehtoisvoimin organisoitu yhden vanhemman perheiden aikuisten leiri järjestettiin Turun saaristossa ensimmäistä kertaa. Heinäkuiselle viikonloppuleirille osallistui 10 henkilöä. Järjestelyissä aktiiviset vapaaehtoiset ovat Turun paikallistiimin vapaaehtoisia.

Aikuisten toiminnallinen leiri

Ensimmäistä kertaa järjestettiin myös sateenkaariperheiden vanhemmille suunnattu toiminnallinen aikuisleiri. Marraskuussa Jyväskylässä järjestettävä leiri tuli heti täyteen ja sen 12 osallistujalta saatu palaute oli äärimmäisen positiivista. Leirin ajatuksena oli tuoda yhteen sateenkaariperheiden vanhempia, joita kiinnostaa yhdessä tekeminen ja sen sivutuotteena vertaistuen saaminen. Leiriä on toivottu jatkossa järjestettävän vähintään kaksi kertaa vuodessa, keväisin ja syksyisin. Tämäkin leiri toteutettiin täysin vapaaehtoisten voimin ja aloitteesta.

Parisuhdetoiminta ja Sateenkaariparit-hanke 2014–2016

Yhdistyksen parisuhdetoimintaa kehitettiin ja toteutettiin vuoden 2015 aikana tiiviissä yhteistyössä Parisuhdekeskus Kataja ry:n kanssa. Vuonna 2014 käynnistynyt Rayn rahoittama kolmivuotinen Sateenkaariparit-hanke jatkui suunnitelmien mukaisesti. Hankkeen tavoitteena on kehittää Sateenkaariperheissä ja muissa Setan paikallisjärjestöissä toteutettavaa voimistavaa ja ennalta ehkäisevää parisuhde*vertaistoimintaa*, joka on suunnattu sateenkaaripareille. Hanketta hallinnoi Kataja ry. Sateenkaariperheet ry toimii hankkeen pääyhteistyökumppanina. Hanke on suunniteltu yhteistyössä.

Sateenkaariparit-hankkeen koko toimintakertomus löytyy Kataja ry:n toimintakertomuksesta. Tässä luetellaan ainoastaan ne toiminnot, jotka on suunnattu nimenomaan lapsellisille sateenkaaripareille ja lapsiperheellistymistä suunnitteleville pareille.

- Maaliskuussa ja syyskuussa järjestettiin sateenkaariperheille suunnatut Rikasta minua - parisuhdeviikonloput Hotelli Majvikissa ja Råfsön leirikeskuksessa, jotka molemmat sijaitsevat Kirkkonummella. Parisuhteen rikastamisviikonloppuihin osallistui yhteensä 14 pariskuntaa eri puolilta Suomea.
- Lokakuussa järjestettiin sateenkaariperheille parisuhteen viestintää käsittelevä viikonloppu. Viikonlopun ohjasivat Katajan kokenut ohjaajapari. Yhdistyksen kaikki vertaisohjaajaparit osallistuivat kurssille täydennyskoulutuksena.
- Yhtä lukuun ottamatta kaikki yhdistyksen edellisenä vuonna koulutetut vertaisohjaajaparit saivat yhden parisuhdeviikonlopun ohjattavakseen. Kahden parin ohjattavana oli sateenkaariperheiden vanhemmille suunnattu viikonloppu, muut vertaisparit vetivät vuoden aikana Rikasta minua -kursseja Setan muille jäsenjärjestöille. Nämä kurssit olivat tarkoitettu myös lapsettomille sateenkaaripareille.
- Yhdistyksen vapaaehtoiset parisuhdeohjaajat osallistuivat myös Katajan järjestämiin koulutuksiin, jossa vapaaehtoiset saivat valmiuden ohjata 'parisuhdelauantai' –tapahtuman. Yhdistys järjestää parisuhdelauantai-tapahtumia vuoden 2016 aikana.
- Molemmilla perhevalmennuskursseilla järjestettiin oma luentonsa parisuhdekysymyksistä kun lapsi tulee perheeseen.
- Yhdistyksen koulutushankkeen painopistealueena oli parisuhdeteema ja ammattilaiset
- Syksyn aikana päivitettiin suunnitelmat yhteistyössä Katajan ja Setan kanssa Sateenkaariparit-hankkeen vakiinnuttamiseen ja laajentamiseen tähtäävää Perhesuhdekeskus-hanketta koskien. Yhdistys tulee hallinnoimaan tätä hanketta tulevaisuudessa.

Sateenkaariperheiden perhevalmennus

Sateenkaariperheiden perhevalmennuskurssi järjestettiin toimintavuoden aikana kaksi kertaa (kevällä ja syksyllä) Helsingissä iltakurssina. Marraskuun viikonloppukurssi Jyväskylässä peruttiin ilmoittautuneiden määrän jäätyä peruuntumisten jälkeen kovin pieneksi. Helsingin kursseille osallistui yhteensä 60 henkilöä. Kurssi on laajuudeltaan 20 oppituntia ja se on suunnattu kaikille lasta suunnitteleville, lasta odottaville ja lapsen hiljattain saaneille perheille. Kouluttajina kursseilla toimivat yhdistyksen työntekijät, ulkopuoliset kouluttajat, perhepalveluiden edustajat ja kokemuskouluttajina tavalliset sateenkaariperheiden vanhemmat. Perheaikaa.fi -palvelussa toimivalle sateenkaariperheiden nettiperhevalmennuskurssille osallistui 34 pariskuntaa.

Valmennus täydentää kunnan tarjoamaa synnytys- ja perhevalmennusta. Kurssilla tarjotaan tietoa erityisesti sateenkaariperheiden perheellistymiseen liittyvistä erityishaasteista, käydään läpi perheiden oikeuksia etuuksiin ja ongelmiin etuuksien haussa, syntymässä olevan lapsen juridisen tilanteen turvaamiseen liittyvissä hakemuksissa, sateenkaariperheiden parisuhteen tyypillisistä sudenkuopista, kolmen ja neljän vanhemman perheiden erityishaasteista jne.

Sateenkaariperheiden oma perhevalmennuskurssi tukee perheiden ongelmien ennaltaehkäisyä, palveluneuvontaa ja toimii myös vahvana vertaistuen paikkana ja muodostaa vertaisverkostoja, jotka kokemusten mukaan helposti jatkuvat koko lasten lapsuuden ajan. Valmennus ei korvaa kunnan järjestämää synnytys-/perhevalmennusta vaan täydentää sitä.

Kurssin sisältö:

1. luento: Johdantokerta
2. luento: Miten lapsia tehdään? Lapsiperheellistymisen vaihtoehtoja
3. luento: Lapsen syntymän jälkeistä byrokratiaa
4. luento: Vanhempien väliset suunnitelmat, suhteet ja sopimukset
5. luento: Arjen kokemuksia perhe-elämästä ja palveluista

Perheikka.fi – vertaistoimintaa netissä

Perhenetti-hanke oli Väestöliiton ja kuuden kumppanuusjärjestön yhteinen hanke.

Sateenkaariperheet oli yksi kumppanuusjärjestöistä. Hanke sai Raha-automaattiyhdistykseltä rahoituksen vuosille 2011-2014. Hankkeen tuotoksena on käynnistetty lapsiperheille ja perhettä suunnitteleville suunnattu Perheikka.fi-nettipalvelu, jossa on tarjolla monenlaista perheiden moninaisuuden huomioivaa sisältöä perheille. Erityisesti sisällössä on painotettu verkossa tapahtuvaa vertaistoimintaa. Hankkeen päätyttyä Perheikka.fi-toiminta liitettiin osaksi Väestöliiton vakiintunutta ak-avustuksen piirissä olevaa toimintaa. Hankkeen työntekijät siirtyivät muihin tehtäviin ja perheikka.fi-sivuston toiminta siirtyi Perheverkossa toimivien työntekijöiden tehtäväksi. Siirtymä tapahtui hitaasti, eivätkä kaikki toiminnot olleet käytettävissä siirtymän aikana. Tästä syystä sateenkaariperhetapahtumat Perheajassa olivat aiempia vuosia selvästi vähäisempiä.

Uutta nettivertaisohjaajakoulutusta ei vuonna 2015 aloitettu, mutta marraskuussa koulutettiin uusia chat-ohjaajia. Sateenkaariperheiltä koulutuksesta valmistui yksi uusi vertaisohjaaja.

Yhdistys järjesti vuoden aikana 7 kertaa neuvontachatteja. Chateissa oli keskimäärin 10 osallistujaa per chatti.

Sivustoa varten kuvatuista sateenkaarevaan perhe-elämään liittyviä videoita on nostettu sivuille muutama kerrallaan. Uusia artikkeleja sivuilla julkaistiin suunnilleen kerran kuukaudessa. Perheikka.fi -palvelussa on toiminut myös sateenkaariperheiden oma keskustelualue, joka on ollut sivuston keskustelualueista aktiivisin.

Vuoden aikana sivustolla järjestettiin kolme sateenkaariperheteemaista nettiluentoa, joiden yhteenlaskettu katsojamäärä netissä on 1354 henkilöä. Aiempina vuosina julkaistujen luentojen

katsojamääriä ei ole vielä saatavilla. Alla vuoden aikana pidettyjen luentojen aiheet ja vuoden aikana kertyneet katsojamäärät:

- Sateenkaariperheiden lasten hyvinvointi ja haavoittuvuus – Kia Aarnio 775 kpl
- Monta tietä sateenkaari-isäksi - Juha Jämsä 256 kpl
- Miten transihmiset tekevät lapsia? - Kaisa Niittyinen 323 kpl

9. Hallinto ja tukipalvelut

Yhdistyksen kevätkokous 21.3. vahvisti edellisen vuoden tilinpäätöksen ja hallituksen esityksen uusiksi säännöiksi. PRH vahvisti uudet säännöt toukokuussa. Uusien sääntöjen suurin muutos oli hallituksen kauden pidentäminen kaksivuotiseksi. Syyskokous 27.11. vahvisti seuraavan vuoden toimintasuunnitelman ja talousarvion, sekä valitsi hallituksen vuodelle 2016.

Vuoden 2015 hallitus valittiin syyskokouksessa 2014. Hallitukseen valittiin puheenjohtaja, kahdeksan varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä. Hallitus järjestäytyi ensimmäisessä kokouksessaan 24.1. seuraavasti:

Elina Laavi	puheenjohtaja
Olli-Pekka Koponen	varapuheenjohtaja 29.8. asti
Krister Karttunen	varapuheenjohtaja 29.8. alkaen
Tanja Rintala	
Juha Ojaniemi	
Juha-Pekka Hippi	
Paula Myöhänen	
Iina Särkkä	
Leena Tarjamo	
Anu Pellinen	varajäsen
Joanna Marjanen	varajäsen
Anneli Gustafsson	asiantuntijajäsen
Sari Kempainen	asiantuntijajäsen

Hallituksen sihteerinä toimi toiminnanjohtaja Juha Jämsä. Hallitus nimesi keskuudestaan työvaliokunnan, strategiatyöryhmän, vaikuttamistyön työryhmän, miestyöryhmän ja vertaistoiminnan kehittäjäryhmän. Lisäksi nimettiin kv-vastaavat, some-vastaava ja transvastaava. Hallitus kokoontui kautensa (1.1.–31.12.) aikana 9 kertaa koko päivän kokoukseen.

Hallituksen nimeämistä työryhmistä ainoastaan miestyöryhmä työskenteli aktiivisesti toimintavuoden aikana (ks. miestyöryhmän vertaistoiminnan luvusta). Strategiatyön aloittaminen siirrettiin vuoden 2016 puolelle.

Viestintä

Yhdistyksen Facebook-sivujen seuraajien määrä nousi toimintavuoden aikana 3000:een. Yhdistyksen uutiskirjettä sekä blogia julkaistiin kuusi kertaa. Uutiskirje lähetetään sähköpostitse kaikille jäsenille ja 550 yhteistyökumppanille. Se julkaistaan myös kotisivuilla, Facebookissa ja keskustelupalstoilla. Sen laajuus on 20–40 liuskaa. Jäsen- ja muuta sisäistä tiedotusta tehdään lisäksi sähköpostilistojen kautta. Vuoden 2015 alusta yhdistys aloitti aktiivisen tiedottamisen

Twitterissä aktiivisen vapaaehtoisen voimin. Yhdistyksen nettisivuilla käytiin toimintavuoden aikana 52 805 kertaa. Yksittäisiä kävijöitä oli 27 258. Luvussa kaksi on listattu vuoden aikana lähteneet tiedotteet.

Toimintavuoden 2015 syyskauden viestintäponnistus oli kansalaisaloite äitiyslaista, jonka viestintää tehtiin suunnitelmallisesti ja koordinoitusti yli 20 kumppanin kanssa. Äitiyslain viestintä jatkuu koko kevään 2016.

Yhdistys välittää tietoa lapsiperheiden moninaisuudesta sekä omasta toiminnastaan myös jakamalla esitteitään, tekemällä koulutuskäyntejä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin. Alkuvuodesta painatettiin suuret määrät esitteitä ja oppaita. Uusintapainokset otettiin Sateenkaariperheiden ero-oppaasta ja kasvatustalon ammattilaisten oppaasta (täysin uudistettu painos). Uusina materiaaleina painatettiin Läheisen opasta, 10 askelta sateenkaariperheen kohtaamiseen –lehtistä sekä Opasta sateenkaariperheen lapselle.

Yksi merkittävä viestinnän muoto on toimittajien kanssa tehtävä yhteistyö. Yhdistyksen toimijat olivat yhteyksissä toimittajien kanssa 77 kertaa toimintavuoden aikana. Osa toimittajista halusi tehdä haastattelun yhdistyksen edustajan kanssa, mutta suurin osa halusi ehdotuksia näkökulmasta, tietoja kirjoittamansa artikkelin pohjaksi tai haastateltavia perheitä. Nimenomaan äitiyslakiin ja hedelmöityshoitojen syrjimättömyyteen liittyvissä kysymyksissä tehtiin myös hyvin aktiivista mediatyötä tarjoamalla uutisia, tarinoita ja haastateltavia medialle.

Toimitilat

Yhdistyksen toimitila Kotola sijaitsee Helsingin keskustassa osoitteessa Yrjönkatu 29 A 1. Tilat ovat yhteiset Monimuotoiset perheet -verkostoon kuuluvien kumppaneiden Adoptioperheet ry ja Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry kanssa.

Sateenkaariperheiden Kotolassa järjestämässä tapahtumissa oli tammi-joulukuun aikana 1800 kävijää, joista lapsia 510. Sateenkaariperheiden tilaisuuksien määrä Kotolassa oli 123 kappaletta. Syksyn aikana kartoitettiin uusia mahdollisia toimitiloja yhdessä Setan ja HeSetan kanssa. Kotolan tilat ovat jääneet auttamattoman pieniksi, ja yli puolet henkilöstöstä on sijoitettuna väliaikaisratkaisuihin.

Henkilöstö

Yhdistyksen palveluksessa jatkoivat toiminnanjohtaja, järjestösihteeri, koulutussuunnittelija, tutkija sekä Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen projektipäällikkö ja suunnittelija.

Työntekijöiden hyvinvoinnin varmistamiseksi tarjottiin henkilökunnalle yleislääkäritasoinen sairaanhoito työterveyshuollon osana sekä kulttuuri- ja liikuntasetelit. Henkilöstölle myönnettiin myös työmatkaetu paikallisliikenteen matkalippuseleinä. Työhyvinvointipäivä järjestettiin kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Henkilöstö ei ole kokenut tarvinneensa työnohjausta.

Yhdistyksellä oli vuoden aikana kolme harjoittelijaa: yksi sosionomi-opiskelija, yksi terveydenhoitaja-opiskelija ja yksi yhteisöpedagogi-opiskelija. Harjoittelijoiden ohjaajana toimi järjestösihteeri. Harjoittelijat osallistuivat toimistotyöhön sekä toimivat tapahtumissa ja leireillä ohjaajina.

Talous

Varsinaisen toiminnan kulut jatkoivat kasvuaan. Perustoiminnan rahoituksen pysyminen suurin piirtein samalla tasolla vuodesta 2012 lähtien rajoitti kasvua toimintavuoden aikana jo merkittävästi, vaikka kaikki toiminnan indikaattorit osoittivat toiminnan ja kysynnän voimakasta kasvua. Toimintakulut kasvoivat toisin sanoen lähes pelkästään hankkeiden osalta. Vuoden 2015 toimintaa rahoittivat Raha-automaattiyhdistys, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Ulkoministeriö, Helsingin kaupunki, Tampereen kaupunki, Turun kaupunki ja Kansan sivistystyön liitto ja Kulturfondet. Toiminnan tuotot pysyivät korkealla ja koostuvat pääosin leirimaksuista, mutta myös koulutustuotoista.

Taulukko: Varsinaisen toiminnan kulujen kasvu

2015	529 184,86€
2014	411 217,86€
2013	357 028,55€
2012	145 899,37€
2011	35 800,63€

Jäsenmaksukertymä kasvoi jälleen uuteen ennätykseen, 9 550 euroon. Tarvikemyynnin tuotot sen sijaan vähenivät hiukan. Lahjoituksia kertyi vuonna 2015 yhteensä 224,61 euroa.

Tilikauden ylijäämä oli 10 918,89 euroa ja yhdistyksen oma pääoma kasvoi 43 330,23 euroon. Tulevina vuosina omaa pääomaa on edelleen tarkoitus kasvattaa oman varainhankinnan tuotoilla. Talouden nykyiseen kokoon nähden oma pääoma on edelleen riittämätön. Tämä johtuu toiminnan kulujen nopeasta kasvusta viime aikoina. Avustuksilla ei omaa pääomaa voi kasvattaa.

Vuonna 2015 taloussääntöä tarkennettiin ja toimitettiin kaksi kertaa tositetarkastukset, mutta taloushallinnon hoidossa ei tapahtunut muutoksia.

LIITE 1

Vaikuttamisen vuosi 2015

Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen toimintakertomus

Kaikkien Perheiden Suomi on vuosina 2013 – 2016 toimiva vaikuttamistyön hanke, jonka takana on Monimuotoiset perheet -verkosto ja sen kymmenen jäsenjärjestöä¹.

Raha-automaattiyhdistyksen tuella toteutuvan *Kaikkien perheiden Suomi* -hankkeen kolmannen toimintavuoden painopisteenä oli poliittinen vaikuttaminen, verkoston järjestöjen vaikuttamistyön osaamisen vahvistaminen, perheiden kanssa toimivien ammattilaisten kouluttaminen, oppilaitosyhteistyön vahvistaminen ja jatkuvuuden turvaaminen.

Hankkeen tavoitteet

Vuosi 2015 oli eduskuntavaalivuosi ja sellaisena hyvä mittari sille, mikä hankkeen vaikuttavuus on poliittisen vaikuttamisen osalta. Tulosten valossa voidaan todeta, että hanke on saanut viestinsä erinomaisesti perille. Päättäjille päätöksenteon tueksi tarjottava tieto ja tähän tietoon perustuva vaikuttamistyö ovat tehokkaita keinoja erilaisten perheiden aseman parantamiseksi lainsäädännössä ja palveluissa.

Hankkeen tehtävä on edistää monimuotoisten perheiden hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta. Tämän päämäärän saavuttamiseksi verkosto on määritellyt viisi keskeistä viestiä päättäjille ja perheiden palveluihin.

- Perhevapaajärjestelmä huomioi monimuotoiset perheet
- Perheet saavat enemmän tukea ja apua moninaisten elämäntilanteiden kohdatessa
- Lapsille voidaan varmistaa oikeus tavata sosiaalisia vanhempia
- Perheille tarjotaan psyykkistä tukea kriisin kohdatessa ja kriisien jälkihoitoon kiinnitetään riittävää huomiota

¹ Verkoston järjestöt ovat Adoptioperheet ry, Käpy – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen nuoret lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

- Taloudellisten etuuksien rakenteelliset epäkohdat korjataan siten, että monimuotoisten perheiden taloudellinen toimeentulo turvataan samalla tavalla kuin muidenkin perheiden

Hanke asetti toimintasuunnitelmassaan seuraavat tavoitteet vuodelle 2015:

- Verkoston tavoitteiden mukainen poliittinen vaikuttamistyö; yhteiset lausunnot ja kannanotot
- Selvitetään lain lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta muutostarpeita ja vaaditaan yhteistyökumppaneiden kanssa asian sisällyttämistä hallitusohjelmaan
- Edistetään edelleen perhevapaiden yhdenvertaistamista pohtivan kolmikantaisen työryhmän perustamista ja toimitaan työryhmän asiantuntijoina
- Kartoitetaan kriisiavun saamisen kriteerejä ja tuotetaan verkoston järjestöjen kesken ehdotus optimaalisesta toimintamallista kriisitilanteissa palvelujärjestelmän ja päättäjien käyttöön
- Selvitetään, minkälaisia rakenteellisia epäkohtia monimuotoisten perheiden taloudellisissa etuuksissa on muihin perheisiin verrattuna ja julkaistaan kannanotto
- Tuotetaan viestintäsuunnitelman pohjalta suunnitellut materiaalit ammattilaisten käyttöön
- Painatetaan verkoston hallitusohjelmataavoitteet jaettavaksi kansanedustajaehdokkaille
- Toteutetaan perheiden monimuotoisuutta esiin tuova vaalikone yhteistyössä Emma & Elias -ohjelman ja siihen sisältyvien hankkeiden kanssa
- Hallituspohjan ollessa selvillä otetaan yhteyttä perheasioista vastaaviin ministereihin ja pyydetään tapaamista
- Pyritään järjestämään vierailut kaikkiin uusiin eduskuntaryhmiin syksyn 2015 ja kevään 2016 aikana
- Luodaan verkoston kuntavaalitavoitteet vuodelle 2016
- Järjestetään paikallisen vaikuttamisen koulutuspäivä kaikkien verkoston järjestöjen paikallisille vapaaehtoisille – pohjana kuntavaalitavoitteet 2016
- Rakennetaan Verkostopohjaisen vaikuttamistyön toimintatapojen valikkoa
- Järjestetään verkoston järjestöjen puheenjohtajien tapaaminen
- Jatketaan verkoston järjestöjen työntekijöiden osallistamista hankkeen toimintaan työntekijätyöryhmien avulla
- Toteutetaan yksittäisten verkoston järjestöjen näkyvyyttä lisääviä kampanjoita sosiaalisessa mediassa ja muilla tarkoituksenmukaisilla foorumeilla
- Osallistutaan messuille, tapahtumiin ja erilaisten ammattiryhmien koulutuspäiville hankkeen tavoitteiden mukaisesti
- Kootaan hankkeen www-sivuille lisää tietoa perheiden monimuotoisuudesta ja monimuotoisten perheiden erityistilanteista
- Luodaan ja ylläpidetään jo luotua yhteistyöverkostoa päättäjien ja palvelujärjestelmän sekä oppilaitosten suuntaan
- Jatketaan oppilaitosyhteistyötä
- Luodaan yhteistyö Arcadan kanssa
- Raportoidaan ammattikorkeakouluopiskelijoille ja ammattilaisille suunnattujen kyselyjen tuloksista
- Kerätään yhteistyöverkostoja, jotka mahdollistavat hankkeen juurruttamisen
- Toteutetaan ostopalveluna valokuvanäyttely, tavoitteena näyttelyn sijoittuminen eduskuntataloon tai johonkin vastaavaan keskeiseen tilaan

Asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Hanke saavutti kaikki toimintasuunnitelmassa asettamansa tavoitteet vuodelle 2015 lukuun ottamatta monimuotoisten perheiden taloudellisten etuuskien epäkohtien selvittämistä ja siitä kannanoton julkaisemista. Tästä teemasta ilmestyi kuitenkin Suomen nuoret lesket ry:n toiminnanjohtaja Sirpa Mynttisen mielipidekirjoitus *Helsingin Sanomissa* leskiperheiden osalta.

Vuoden 2015 toiminta

Vuoden 2015 toiminta keskittyi suunnitelman mukaisesti poliittiseen vaikuttamiseen, eduskuntavaaleihin ja niiden jälkeisiin hallitusneuvotteluihin. Verkosto viesti hallitusohjelmataavoitteistaan sekä sosiaalisessa mediassa että useissa erilaisissa vaalipaneeleissa. Lisäksi verkosto oli vaalien alla näytteilleasettajana niin Keskustan kuin Kokoomuksenkin puolueristeilyillä sekä Vihreiden puoluekokouksessa. Pyrkimys oli päästä myös muiden puolueiden vastaaviin tilaisuuksiin, mutta niitä ei joko järjestetty, ne osuivat edellä mainittujen kanssa päällekkäin tai niihin ei hyväksytty ulkopuolisia näytteilleasettajia (PerusS ja KD).

Vaalien jälkeen poliittisen vaikuttamistyön tuloksia arvioitiin hallitusohjelmakirjausten perusteella. Hallitusohjelmaan kirjattiin kaksi verkoston tavoitetta: Lasten ja perheiden palvelujen kokonaisuudistuksen lähtökohdaksi otetaan perheiden monimuotoisuus, ja laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta uudistetaan kokonaisuudessaan. Syksyllä valmisteltiin verkoston kuntavaalitavoitteet vuodelle 2016.

Palvelujärjestelmään kohdistuva vaikuttamistyö otti ison harppauksen eteenpäin kun verkoston edustaja nimettiin hallituksen Lapsi- ja perhepalvelu-uudistuksen kärkihankkeen ohjausryhmään loppuvuodesta 2015. Ohjausryhmä nimitettiin vuoteen 2019 asti ja vuoden lopussa työ oli vasta alkanut.

Vuoden 2015 palvelujärjestelmään kohdistuva vaikuttamistyö keskittyi perheiden monimuotoisuuteen liittyvien materiaalien tuottamiseen ja ammattilaisten sekä opiskelijoiden kouluttamiseen. Erilaisilla valtakunnallisilla messuilla ja pienemmissä koulutustapahtumissa tavattiin kaikki keskeiset ammattiryhmät. Koulutustyötä tehtiin yhdessä erilaisten järjestötoimijoiden kanssa. Oppilaitosyhteistyötä tiivistettiin ja lisättiin. Vuoden aikana yksi uusi ammattiopisto (Luxia) sekä kaksi ammattikorkeakoulua (Humak amk, Oulun amk) kiinnostui toiminnastamme. Koulutuspyyntöjen määrä kaksinkertaistui.

Vaikuttamistyön osaamista järjestöissä tehostettiin yhteisellä koulutusristeilyllä, jossa jaettiin verkoston ja sen jäsenjärjestöjen hyviä käytäntöjä ja osaamista.

Uutena vaikuttamistyön kohderyhmänä tavattiin kuntapäätäjät ja työelämäkysymyksiin keskittyneitä järjestöjä, hanketyöntekijöitä sekä tutkijoita. Kuntapäätäjille toteutettiin uusperheteemalla kysely yhteistyössä Unicefin Lapsiystävällinen kunta -hankkeen kanssa. Työelämäntutkijoiden kanssa pohdittiin erityisesti perheiden monimuotoisuutta ja vanhempien työssäkäynnin haasteita ja mahdollisuuksia. Yhteistyötä tehtiin Väestöliiton Perheystävällisessä töissä hankkeen kanssa.

Verkosto toimii yhtenä yhteistyökumppanina tutkimushanke WeAll:ssa. WeAll on Suomen Akatemian rahoittama työelämän yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokäytäntöjen tutkimushanke, joka jatkuu vuoteen 2019. Yhteistyön tavoitteena on tunnistaa monimuotoisten perheiden työssäkäynnin haasteita, parantaa kaikkien perheiden ja vanhempien asemaa työelämässä ja edistää työn ja perheen yhteensovittamista sekä

perheiden hyvinvointia. Hanketyöntekijät keräsivät tätä varten verkoston jäsenjärjestöiltä työelämää koskevat perheitä kuormittavat, tunnistetut haasteet.

Kaikkea hankkeen toimintaa suunnitteli ja ohjasi johtoryhmä, joka koostuu kunkin jäsenjärjestön toiminnanjohtajista. Johtoryhmä kokoontui vuonna 2015 neljä kertaa koko päivän kokoukseen. Hankkeen vaikuttamistyötä kokonaisuutena suunniteltiin ja arvioitiin vaikuttamistyön kehittäjäryhmässä.

Järjestöjen omien viestien eteenpäin vieminen

Verkoston jäsenjärjestöjen omia viestejä vietiin suunnitelmallisesti eteenpäin vuoden 2015 aikana. Viestejä edistettiin niille tarkoituksenmukaisin keinoin yhdessä järjestöjen sekä muiden toimijoiden kanssa. Pääasiallinen vastuu järjestöjen omien viestien edistämisestä oli järjestöillä, hankkeen rooli on toimia tukena sekä sparraajana järjestöjen vaikuttamistyölle.

Järjestöjen valmiutta vaikuttamistyöhön pyrittiin parantamaan järjestämällä yhteinen hallituksille ja muille aktiiveille suunnattu vaikuttamistyön koulutusristeily syyskuussa 2015. Risteilylle osallistui 84 järjestöjen vapaaehtoista ja työntekijää. Palautteen mukaan risteily oli hyödyllinen ja antoi osallistujille eväitä vaikuttamistyöhön. Osana ohjelmaa järjestöt pääsivät myös keskustelemaan itselleen tärkeistä vaikuttamistyön teemoista sekä vertailemaan niitä muiden järjestöjen kanssa. Tämä edistää monimuotoisten perheiden keskinäistä ymmärrystä vaikuttamistyön tärkeistä teemoista sekä edesauttoi hyvien käytäntöjen jakamista järjestöjen kesken.

Merkittävimmät tulokset järjestöjen omien viestien eteenpäin viemisestä olivat Käpy ry:n ja Suomen nuoret lesket ry:n yhteinen ehdotus hoitotyön suosituksiksi: perheen tuen saaminen kuoleman kohdatessa. Tätä hoitosuosituksista varten on saatu oma työryhmä, jonka puheenjohtajana toimii Anna- Liisa Aho.

Lisäksi hankkeen avustuksella on valmistunut kansallisen adoptio-ohjelman visio, johon on koottu keskeisten adoptiokentän toimijoiden ajatuksia siitä, miksi Suomeen tarvitaan kansallinen adoptio-ohjelma, sekä äitiyslaki-kansalaisaloite, jonka tavoitteena on edistää sateenkaariperheissä elävien lasten tasa-arvoa. Hanke toteutti myös kyselyn uusperheiden kanssa toimiville, vastauksia saatiin 261. Tämän kyselyn pohjalta tuotiin tietoa perheiden erityistarpeista muun muassa Lapsi- ja perhepalvelujen uudistusohjelman ohjausryhmätyöskentelyn tueksi.

Sateenkaariperheiden kanssa toteutettu Äitiyslaki- kampanja alkoi yhteistyössä hankkeen kanssa vuonna 2015. Lakialoitteet sivustot verkossa ovat keränneet 5262 seuraajaa. Lakialoitteen on tätä kirjoittaessa allekirjoittanut 8530 henkilöä.

Järjestöjen itsensä priorisoimat viestit ovat:

- Adoptioperheet: Suomeen on tehtävä kansallisen adoptio-ohjelma
- Familia Club: Väestörekisteriin tulee voida ilmoittaa useampi kuin yksi äidinkieli
- Käpy: Lapsen kuoleman jälkeinen sairausloman diagnoosi muu kuin masennus
- Monikkoperheet: Monikkoperheellisuuden tulee itsessään olla peruste subjektiivisen päivähoidon täyspäiväisyydelle tulevan uudistuksen jälkeen.

- Nuoret Lesket: Perhe-eläkkeiden epäkohtien korjaaminen
- Perhehoitoliitto: Sijaisvanhemman aseman vahvistaminen
- Sateenkaariperheet: Vanhemmuusolettama ja lapsen tunnustamismenettelyn yhdenvertaisuus
- Simpukka: Hedelmöityshoitolaisten muutostarpeiden arviointi, hoidon saannin kriteerit ja muutoksenhakuoikeus
- Supli: Etälapsen aseman parantaminen
- YVPL: Tuomioistuimiin pitää saada käräjätuomarin avuksi perheneuvonnan, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoita.

Verkoston yhteinen poliittinen vaikuttamistyö ja sen tulokset

Vuosi 2015 oli poliittisen vaikuttamistyön kannalta merkittävä. Eduskuntavaalit antoivat mahdollisuuden verkoston yhteiseen vaikuttamiseen monin erilaisin keinoin. Verkoston yhteiset vaalitavoitteet postitettiin keväällä 2015 700 eduskuntavaaliehdokkaalle maapostitse. Lisäksi sähköisesti tavoitettiin yli 300 ehdokasta. Vaalitavoitteita mainostettiin puolueiden omissa julkaisuissa ja verkoston sosiaalisessa mediassa omalla mainoskampanjalla. Palaute tästä oli yksinomaan positiivista. Erityisesti hankkeen positiivinen ilme, logo ja hyvät, kannatettavat tavoitteet saivat kiitosta. Hankkeen työntekijät tekivät vaalityötä vaaliristeilyllä yhdessä puoluekokouksessa. Esitteitä ja materiaalia jaettiin myös pienemmissä vaalitilaisuuksissa ja paneeleissa eri puolueiden osalta.

Hanke järjesti vaalien alla myös olohuonevaalitentin, johon kutsuttiin jokaisen puolueen edustaja. Tenttiin yksityisasunnon olohuoneessa osallistuivat Eva Biaudet (rkp.) Emma Kari (vihr.), Sari Sarkomaa (kok.), Pentti Arajärvi (sdp), Mari Rantanen (ps.) ja Tapio Huttula (kesk.). Olohuonetenttiä seurasi paikanpäällä 15 henkeä, lisäksi sitä seurattiin twitterissä ja facebookissa. Palaute tilaisuudesta oli positiivinen.

Yhteisiä lausuntoja ja kannanottoja annettiin yhteensä kahdeksan. Lausuntoja oli vähäisempi määrä kuin aiempina vuosina, sillä vaalivuonna hallituskauden päättyessä ja uuden alkaessa myös lakiuudistusten määrä on vähäisempi. Lausunnot kirjattiin lasten kotihoidon tuista, päivähoidon maksukorotuksista, varhaiskasvatuslain muutoksesta ja avioliittolain liitännäislaista. Lisäksi kirjoitettiin verkoston yhteinen lausunto Lapsiasiavaltuutetun vuosikirjaan sekä laajemmassa yhteistyössä muiden perhejärjestöjen kanssa laadittu vetoamus kunnille lasten subjektiivisen päivähoito-oikeuden puolesta. *Helsingin Sanomien* mielipideosastolla otettiin kantaa sijaishuoltoon, lapsen oikeuteen saada pysyviä ihmissuhteita.

Vuonna 2015 toteutui myös yksi verkoston keskeisistä tavoitteista, kun monimuotoisten perheiden perhevapaita uudistamaan perustettiin työryhmä Sosiaali- ja terveysministeri Laura Rädyn toimesta. Työryhmässä oli edustettuna viisi verkoston järjestöä (kaikki, jotka toivoivat mukaan työskentelyyn pääsevänsä), työntekijäkeskusjärjestöt, työnantajakeskusjärjestöt, Kela sekä Sosiaali- ja terveysministeriö. Hankkeen projektipäällikkö toimi työskentelyn loppupuolella työryhmän asiantuntijajäsenenä. Työryhmä luovutti mietintönsä sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylälle lokakuussa 2015. Mietintö löytyy kokonaisuudessaan osoitteesta <http://stm.fi/julkaisu?pubid=10024/128992>.

Vuoden aikana erilaisia poliittiseen vaikuttamiseen tähtäviä tapaamisia oli 54. Määrä yli kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna. Näitä olivat erilaiset vaalipaneelit, yksittäisten päättäjien tapaamiset, puoluekokoukset ja risteilyt, työryhmäosallistumiset (perhevapaat, kotihoidontuki, äitiyslaki, nuorisolaki, varhaiskasvatuslaki ja isyyslaki) sekä valiokuntakuulemiset (avioliittolaki, translaki). Verkosto tapasi loppuvuoden aikana, kun hallitus oli muodostettu, myös perhepalvelujen kannalta keskeiset ministerit: oikeusministerin, perhe- ja peruspalveluministerin sekä sosiaali- ja terveysministerin.

Vaikuttamistyön tuloksena päättäjien tietoisuus verkostosta lisääntyi ja verkoston asiantuntija-asema vahvistui. Konkreettisine tuloksina olivat yhteiset hallitusohjelmataavoitteet, Emma & Elias –ohjelman kanssa toteutettu vaalikone, paneelikeskusteluun osallistuminen Keskustapuolueen puolueristeilyllä, Eduskunnan naisverkoston tapaaminen, useat valiokuntakuulemiset, perhevapaita pohtivan työryhmän perustaminen sekä erillinen hallitusohjelmakirjaus perheiden monimuotoisuuden huomioimisesta.

Taidenäyttely

Verkoston yhteinen taidenäyttely *Monimuotoiset perheet kuvina* toteutui yhteistyössä Tuomo Railon sekä HKL:n Taidelinjan kanssa. Näyttelyn avajaisia juhlittiin lapsen oikeuksien päivänä ja näyttelyn avasi tuleva perheministeri Annika Saarikko.

Railo maalasi näyttelyä varten kymmenen eri monimuotoisen perheen muotokuvat akvarelleina. Muotokuviiin rakennettiin puitteet ja näyttely pystytettiin Helsingin Yliopiston metroaseman Opintoputkeen 20.11.2015. Se oli esillä kaksi viikkoa ja lähtee seuraavaksi kiertämään muita hankkeen järjestöjen kotipaikkakuntia.

Näyttelykonseptiin kuului myös pop-up muotokuvatyöpaja metrossa 21.11.2015. Taiteilija maalasi akvarelleja metromatkustajista perheineen ja muotokuvat luovutettiin malleille paikan päällä. Samalla matkustajille jaettiin tietoa perheiden monimuotoisuudesta.

Lue lisää näyttelystä ja katso kuvia: <http://www.hyvakiertoon.fi/maalari-maalasi-perheita/>

Lisäksi HKL:n taidelinja toteutti yhteistyössä Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen kanssa Unelmien matka -nimisen taidetyöpajan ja siihen liittyvän julkaisun, jota jaettiin metromatkustajille loka-marraskuussa 2015.

Perheiden palveluihin suunnattu vaikuttamistyö ja sen tulokset

Vuoden 2015 aikana hankkeen toimesta tavattiin lähes 30 000 perheiden palveluissa työskentelevää ammattilaista. Valtakunnallisilla ammattilaisille ja opiskelijoille suunnatuilla messuilla ja pienemmissä koulutustapahtumissa oltiin vuoden aikana 37 kertaa. Koulutuspyynnöt kaksinkertaistuivat edellisvuoteen nähden. Verkoston opiskelijoille suunnattuja tapahtumia oli pääkaupunkiseudun suurimmissa sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakouluissa 7 kertaa.

Kohdattuja ammattiryhmiä olivat opettajat, varhaiskasvattajat, terveydenhoitajat, neuvolatyöntekijät, kätilöt, sosiaalityöntekijät, lastensuojelun työntekijät ja uusperheneuvojat. Lisäksi hanke kävi luennoimassa Svenska Handelshögskolanin ja Soc & Komin yhteisellä johtamisen luentokurssilla. Luentoja pyydettiin ja pidettiin sekä suomeksi, ruotsiksi että englanniksi. Lisäksi hanketta esiteltiin sosiaali- ja terveysalan

ammattiopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoille pääkaupunkiseudulla, Turussa sekä Lappeenrannassa. Myös Lappeenrannan lukiossa vierailtiin.

Vuoden 2015 aikana työntekijät edustivat verkostoa hallituksen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman kärkihankkeen ohjausryhmässä, THL:n johtamissa perheiden palveluita kehittävässä kaste-hankkeiden työryhmissä, Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan ja Emma ja Elias -ohjelman neuvola- ja koulutyöryhmissä sekä vaikuttamistyöryhmässä. Lisäksi hanke osallistui kansainväliseen sosiaalityön ammattilaisten Nordic konferenssiin Helsingissä kesällä 2015.

Oppilaitosyhteistyö

Hankkeen oppilaitosyhteistyöryhmät kokoontuivat vuoden aikana erilaisissa kokoonpanoissa kuusi kertaa. Mukana yhteistyössä ovat pääkaupunkiseudun suuret sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut LAUREA, DIAK, METROPOLIA ja ARCADA sekä HUMAK ja Turun yliopiston opettaja-opiskelija Anu Piispanen.

Vuoden aikana yhteistyön tavoitteet kirkastuivat. Tavoitteeksi asetettiin ammattilaisten tiedon lisääminen ja osaamista vahvistavan monipuolisen materiaalin tuottaminen. Tavoite toteutui yhteisinä seminaaripäivinä ja ulkopuolisina koulutuksina otsikolla ”Monimuotoisten perheiden kohtaaminen palveluissa”. Seminaarit järjestettiin yhteistyössä LSKL:n Emma ja Elias ohjelman ja sen järjestöjen kanssa. Mukana olivat Duo- hanke, Leijonaemot ry, Väestöliitto ja Martat.

Lisäksi ammattilaisille suunnattua tietoa perheiden monimuotoisuudesta julkaistiin Terveydenhoitajaliiton sekä Talentian lehdissä. Materiaalituotanto keskittyi kurssimateriaalin tuottamiseen. Sananselityspelikortit opetuskäyttöön valmistuivat 12/2015 ja perheiden kohtaamiseen valmistava viuhkamateriaali 1/2015. Kurssimateriaali julkaistaan vuonna 2016.

Yhteistyössä THL:n kanssa verkosto tuotti sähköiseen Lastenneuvolan käsikirjaan erillisen osion otsikolla ”Monimuotoiset perheet”. Käsikirja on saatavilla Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen kasvun kumppaneiden verkkosivustolla. Palautetta osiosta ovat antaneet Eksote, Terveydenhoitajaliitto ja Mielenterveysliitto, palaute on ollut positiivista.

Yhteistyön tuloksia olivat myös se, että Perhetutkimuksen päivät järjestetään vuonna 2016 otsikolla Moninaiset perheet. Verkostolla on päivillä plenaarin kommenttipuheenvuoro sekä useita työryhmiä. Verkosto sai myös METROPOLIA AMK:lta toimeksiannon järjestää opintojakso Monimuotoiset perheet nyky-yhteiskunnassa (5 op). Kurssi toteutuu vuoden 2016 keväällä. Sama kurssi jatkuu myös Laurea amk:n opinto-ohjelmassa ja heidän kanssaan yhteistyötä jatkettiin luentojen muodossa.

Viestintä

Vuoden 2015 viestinnän päätavoitteena oli verkoston tunnetuksi tekeminen ja asiantuntija-aseman vahvistaminen. Hankeviestintä tapahtui sisäisenä, järjestöjen välisenä viestintänä sekä ulkoisena viestintänä. Viestinnästä vastasivat hankkeen työntekijät sekä johtoryhmän jäsenet.

Sisäistä viestintää hoidettiin pääasiallisesti sähköpostin välityksellä. Lisäksi Facebook-ryhmä *Momut*, johon kuuluu järjestöjen työntekijöitä, mahdollisti vapaamman yhteydenpidon verkoston työntekijöiden kesken. Ryhmässä jaettiin hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja järjestöjen välillä. Ryhmään tuotu tieto ja yhdessä syntyneet ajatukset lisäsivät järjestötoiminnan läpinäkyvyyttä ja hyvien käytäntöjen leviämistä.

Ulkoinen viestintä toteutui sosiaalisen median ja omien verkkosivujen, sähköpostin sekä painetun esitemateriaalin avulla. Viestintä kohdistui sekä päättäjille että ammattilaisille. Eduskuntavaalien aikana hankkeen vaalitavoitteet julkaistiin puolueiden lehdissä ja kansanedustajaehdokkaille postitettiin hankkeen vaalitavoitteet maapostitse. Ammattilaisia kohdattiin messuilla ja koulutustapahtumissa. Heille suunnattua materiaalia tuotettiin lisää, kieliversiot verkkosivustolle valmistuivat 08/2015 ja Sananselityspelikortit opetuskäyttöön 12/2015. Verkoston ruotsinkielinen esite valmistuu 2016.

Sosiaalisessa mediassa, kuten Facebookissa ja Twitterissä työntekijät julkaisivat perheiden moninaisuuteen liittyvää ajankohtaista uutisointia sekä tietoa hankkeen tapahtumista ja tekemisistä. Hankkeen Facebook-sivustolla oli vuoden 2015 lopussa 1589 tykkääjää. Twitter-tilin seuraajat nousivat 518 seuraajasta 1301 seuraajaan.

Lisäksi hankkeen viestejä vietiin eteenpäin erilaisin radio- ja lehti- ja tv-haastatteluin. Näitä oli vuoden 2015 aikana valtakunnallisissa medioissa yhteensä X.

Hankkeen viestintä- ja materiaalityöryhmä suunnitteli hankkeen viestintää, hankkeessa tuotettavaa materiaalia ja viestien tarkoituksenmukaista viemisestä päättäjille ja perheiden kanssa toimiville ammattilaisille. Työryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Ryhmässä työskentelevät Sanna Pyykkö (Sopiva desing), Anne Linfors (Simpukka ry), Raisa Ojaluoto (Suomen Monikkoperheet ry), Tuuli Daavittila (LSKL), Sirpa Mynttinen (Suomen nuoret lesket), Susanna Uittomäki (KÄPY ry) ja Kirsi Boström, (Supli ry).

Hankkeen talous

Hankkeen kokonaiskustannukset vuoden 2015 aikana olivat 253290,64€. Suurin osa kuluista koostui henkilöstön palkkakulkuista 83843,67 € sekä ostetuista palveluista 36282,84 € ja painatuskuluista 26114,41 €. Muita isoja menoeriä olivat ilmoitus- ja mainoskulut (hallitusohjelmatavoitteet) 16758,72€, tapahtumakulut 17738,33€ ja osallistumismaksut 13866,12€.

Hankkeen ulkopuolelta tehdyt hankinnat kilpailutettiin voimassa olleen hankintalain mukaisesti. Hankinnat olivat pienhankintoja. Hankkeen taloutta seurattiin säännöllisesti johtoryhmän kokouksissa.

Korjattuun käyttötalousarvioon nähden tulos oli ylijäämäinen 28209,36€.

Arviointi

Arviointia toteutettiin suunnitelman mukaisesti itsearviointina ja ulkoisena arviointina. Hankkeen työntekijät tapasivat ulkoisen arvioinnin konsulttia, Eija Heimoa vuoden 2015 aikana kolme kertaa.

Väliarviointikysely verkoston järjestöjen toiminnanjohtajille toteutettiin 11/2014. Tulokset esiteltiin johtoryhmälle sekä työntekijöille 12/2014 ja samalla pidettiin johtoryhmän toimesta arviointityöpaja. Väliarviointiraportti valmistui maaliskuussa 2015. Väliarvointiraportti on luettavissa verkoston www-sivuilla osoitteessa <http://www.monimuotoisetperheet.fi/wp-content/uploads/2013/09/KPS-Arviointiraportti.pdf>

Hankkeen yhteistyökumppaneilta pyydettiin palaute 12/2015. Alustavien tulosten mukaan yhteistyö hankkeen toimijoiden kanssa arviointia tehokkaaksi ja tulokselliseksi. Hankkeen kanssa yhteistyötä tehneet tahot ovat pääasiallisesti valmiita jatkamaan yhteistyötä kanssamme. Lopulliset tulokset kyselystä valmistuvat 2/2016.

LIITE 2

Koulutukset 2015

Ammatilliset koulutukset	Paikka	Pvm	Osallist.	Kesto (min)	Kouluttaja(t)
Laurea AMK opiskelijat	Espoo	23.1.	30	30	Niittyne
Avoin koulutuspäivä	Joensuu	27.1.	211	360	Forsström
Nettiluento*	Nettiluento*	11.2.	20	45	Aarnio
Kajaanin srk:n työntekijät	Kajaani	28.2.	24	180	Forsström
Sastamala & lähialue: neuvolat, sosiaali- ja vastaamon työntekijät:	Sastamala	2.3.	63	120	Forsström
terapeutteja	Tampere	20.3.	20	180	Forsström
JAMK:n opettajia ja opiskelijoita	Jyväskylä	30.3.	137	240	Forsström
MSD, terveydenhoitajia	Pori	13.4.	54	150	Forsström
perhepäivähoitajia	Turku	13.4.	80	120	Forsström
Tampereen alueen perusopetus ja varhaiskasvatus	Tampere	16.4.	32	120	Forsström
Avoin luentotilaisuus	Helsinki	22.6.	30	60	Aarnio
Avoin koulutustilaisuus	Turku	10.8.	21	120	Forsström
Lasten ja nuorten ohjaaja- ja perhepäivähoitajaopiskelijat	Forssa	9.9.	21	210	Forsström
Sexpon seksuaalikasvattajakoulutus	Helsinki	17.9.	10	90	Forsström
Luksian aikuisopisk: ap- ja ip- toiminnan ohjaajat ja lähihoitajat	Nummela	18.9.	40	60	Toivonen
Hankenin sote-opiskelijat (AMK-kiertue)	Helsinki	23.9.	70	120	Moring
Setan vapaaehtoiset kouluttajat	Helsinki	26.9.	14	100	Toivonen
Kuopion kaupunki, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut	Kuopio	30.9.	10	75	Puustinen
Metropolian sote-opiskelijat (AMK-kiertue)	Helsinki	14.10.	12	90	Toivonen
Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita ja ammattilaisia	Pori	15.10.	6	60	Forsström
Sosiaalialan opiskelijat TAMK ja TAY (ainejärjestöt)	Tampere	24.10.	112	60	Nevala
Metropolian sote-opiskelijat (AMK-kiertue)	Helsinki	28.10.	15	90	Toivonen
HY:n käsityö- ja kotitalousopettajaopiskelijat	Helsinki	25.11.	25	90	Forsström
Varian lähihoitajaopiskelijat (varhaiskasvatus)	Vantaa	30.11.	50	90	Forsström
Jorvin sairaalan synnytysosastojen henkilöstö	Espoo	3.12.	9	60	Alavesa
OSALLISTUJIA YHTEENSÄ			1116		
OPPITUNTEJA (á 45min) YHTEENSÄ				65	

Kohderyhmä- ja sisäiset koulutukset	paikka	pvm	osallist.	kesto	kouluttaja
Paikallistoiminnan kehittämispäivät	Helsinki	21-22.3.	15	16	Jämsä, Niittynen
Perhevalmennus iltakurssi	Helsinki	14.4.-12.5.	35	20	Niittynen, Forsström
Monta tietä sateenkaari-isäksi -nettiluento*		16.4.	10	1	Jämsä
Rikasta minua -parisuhdekurssi	Kirkkonummi	6.-8.3.	16	20	Sandelinit
"Miten lapsia tehdään"	Turku	11.5.	15	1	Turun paikallistiimi
"Miten lapsia tehdään"	Helsinki	24.6.	35	3	Forsström
Rikasta minua -parisuhdekurssi	Kirkkonummi	4.-6.9.	16	20	Huotari
Vaikuttamistyön koulutusristeily	Helsinki	12-13.9.	10	16	KPS
Miten miehet tekevät lapsia	Helsinki	21.9.	10	3	Jämsä
Perhevalmennus iltakurssi	Helsinki	8.9.-6.10.	25	20	Niittynen, Forsström
Miten transihmiset tekee lapsia – nettiluento*		18.11.	10	1	Niittynen
OSALLISTUJIA YHTEENSÄ			197		
OPPITUNTEJA (ä 45min) YHTEENSÄ				121	

* **Nettiluentojen katselukerrat** (yllä olevissa listauksissa vain suorana koulutusta seuranneet)

- Sateenkaariperheiden lasten hyvinvointi ja haavoittuvuus – Kia Aarnio 775 kpl
- Monta tietä sateenkaari-isäksi - Juha Jämsä 256 kpl
- Miten transihmiset tekevät lapsia? – Kaisa Niittynen 323 kpl

Nettikurssin "Perheitä sateenkaaren väreissä" vuoden 2015 aikana suorittaneet 34 henkilöä.